

**Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра фінансів і кредиту**

**Фінансовий потенціал підприємства та його вплив на інвестиційну
привабливість
Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти - другий (магістерській)**

Виконав: студент 2 курсу, групи 672-2
денної форми навчання
спеціальності 072 фінанси, банківська
справа та страхування
Костиря Андрій Олегович
Керівник: доцент кафедри
фінансів і кредиту
Саїнчук Наталія Валеріївна

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри № 4

від «28» листопада 2023 р.

Завідувач кафедри фінансів і кредиту _____

проф. Нікіфоров П.О

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Економічна суть фінансового потенціалу підприємства та його складові компоненти	6
1.2. Фактори формування та використання фінансового потенціалу підприємства.....	12
1.3. Методи оцінювання ефективності фінансового потенціалу.....	18
Висновки до першого розділу.....	23
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТДВ « ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД» ЗА 2018-2022 РОКИ.....	25
2.1. Аналіз фінансового забезпечення діяльності підприємства.....	25
2.2. Оцінка показників фінансового потенціалу товариства.....	31
2.3. Оцінка прибутковості та рентабельності підприємства як запорука його інвестиційної спроможності.....	36
Висновки до другого розділу.....	41
РОЗДІЛ 3. ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ЙОГО ВПЛИВУ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА.....	44
3.1. Розвиток методичних підходів до оцінювання фінансового потенціалу ТДВ «Чернівецький хімічний завод».....	44
3.2. Формування механізму покращення інвестиційної привабливості на підприємстві.....	53
Висновки до третього розділу.....	61
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність дослідження. На сьогодні підприємствам, які функціонують в умовах сучасних економічних відносинах, досить складно постійно підлаштовуватися під зміни зовнішнього середовища. Тому на даному етапі важливі чинники для досягнення певного економічного розвитку неухильно переміщуються із зовнішнього середовища безпосередньо у внутрішнє, тобто вони визначаються сучасним фінансовим потенціалом підприємства.

В умовах сучасного економічного розвитку вітчизняної економіки фінансовий потенціал підприємства повинен сприяти залученню інвестицій як основного джерела розвитку та розширення підприємств. Інвестиції відіграють найважливіше значення у формуванні та використанні ресурсів суб'єкта господарювання. Тому найважливішим для підприємства є формування такого фінансового потенціалу, який би сприяв його інвестиційній привабливості.

Також важливим є моніторинг рівня розвитку фінансового потенціалу підприємства, з метою забезпечення його інвестиційної привабливості як для вітчизняних, так і іноземних інвесторів.

Теоретичним та практичним аспектам покращення фінансового потенціалу підприємства та його впливу на інвестиційну привабливість присвячені праці багатьох науковців: Белінської О.В., Брюховецької Н. Ю., Варналія З.С., Даніловою Е. І., Денисенка М. П., Левченка Н.М., Мельник О. Г., Селієвської Є. Р., Тарасенко І. О., Тридіда О. М., Тижненко Л.О., Тютюнника Ю. М., Юрків Р. Р. та інші.

Метою даної кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних та практичних рекомендацій щодо покращення фінансового потенціалу підприємства з метою впливу на його інвестиційну привабливість.

Для досягнення поставленої мети та отримання ґрунтовних результатів у кваліфікаційній роботі необхідним є вирішення наступних завдань:

- розкрити економічну суть фінансового потенціалу підприємства та його складових компонентів;
- виявити фактори формування та використання фінансового потенціалу підприємства;
- охарактеризувати методи оцінювання ефективності фінансового потенціалу;
- проаналізувати фінансове забезпечення діяльності підприємства;
- оцінити показники фінансового потенціалу товариства;
- оцінити прибутковість та рентабельність підприємства як запоруки його інвестиційної спроможності;
- проаналізувати розвиток методичних підходів до оцінювання фінансового потенціалу ТДВ «Чернівецький хімічний завод»;
- обґрунтувати формування механізму покращення інвестиційної привабливості на підприємстві.

Об'єктом кваліфікаційної роботи виступає фінансовий потенціал підприємства з метою впливу на його інвестиційну привабливість.

Предметом кваліфікаційної роботи є теоретичні, методичні та практичні питання формування фінансового потенціалу підприємства.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використовувалися принципи, методи та інструменти загальнонаукового та економічного пізнання даної проблематики. При виконанні кваліфікаційної роботи були використані наступні методи: при дослідженні суті фінансового потенціалу – діалектичний, пізнання, логічний, систематизації; при оцінюванні фінансового потенціалу досліджуваного підприємства – статистичний, аналітичний, графічний; при обґрунтуванні підходів до оцінювання фінансового потенціалу та його впливу на інвестиційну привабливість підприємства – системний і комплексний підходи, узагальнюючий.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи є посібники, монографії вітчизняних та зарубіжних науковців з питань фінансового потенціалу підприємства та його впливу на інвестиційну привабливість, фахові статті,

аналітичні матеріали, Інтернет-ресурси та фінансова звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2018-2022 роки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що було розширено існуючі підходи до поняття економічної суті фінансового потенціалу та набули подальшого розвитку методичні аспекти оцінювання фінансового потенціалу підприємства з метою впливу на його інвестиційну привабливість.

Практичне значення одержаних результатів проведеного в кваліфікаційній роботі спрямоване на покращення оцінювання фінансового потенціалу підприємства та його впливу на інвестиційну привабливість.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, 3 розділів, висновків до розділів та загальних висновків, списку використаних джерел, який налічує 52 найменувань . Основний текст роботи викладений на 65 сторінках, містить 18 таблиць, 9 рисунків, 6 додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна суть фінансового потенціалу підприємства та його складові компоненти

Сучасні процеси на вітчизняному та світовому ринках відображають посилення фінансової інтеграції та посилення руху різних форм та видів фінансових ресурсів. Звичайно збільшується значення фінансового потенціалу для забезпечення діяльності, ранжування, формування й реалізації стратегічних та тактичних цілей господарюючих суб'єктів.

Фінансовий потенціал стає фактором, що впливає на фінансові, грошові, кредитні, інвестиційні, інтеграційні та інші відносини між господарюючими суб'єктами у процесі здійснення своєї діяльності на різних рівнях та сферах функціонування. Отже, головне значення для забезпечення відтворювального процесу на сучасному етапі має не лише формування відповідної ресурсної бази, що надає можливість профінансувати відповідні програми та проекти, але й сформувані передумови для забезпечення розвитку вітчизняної економіки.

Так, успішна діяльність підприємств залежить не лише від обсягів зовнішніх фінансових ресурсів чи наявних економічних ресурсів, але й від здатності застосовувати нові приховані можливості та знайти своє місце у глобальному середовищі, що трансформується [14, с. 55-58.].

Отже, з цієї точки зору, необхідним є вивчення питань формування, оцінювання, діагностики та реалізації фінансового потенціалу підприємства з метою підвищення його інвестиційної привабливості.

У економічній літературі застосовуються різні підходи до визначення поняття «потенціал», що у сукупності сформувало різні точки зору до його видів, які дуже взаємопов'язані, що визначає наукові підходи до розкриття суті, ролі та структурних компонентів фінансового потенціалу.

У більш загальному розумінні визначення «потенціал» надають Хринюк О.С. та Бова В.А. як: «засоби, запаси, джерела, які є в наявності й можуть бути мобілізовані для досягнення певної мети, здійснення плану, вирішення якого-небудь завдання; можливості окремої особи, суспільства, держави в певній області» [40, с. 5].

При дослідженні великої кількості наукових джерел для визначення категорії «фінансовий потенціал підприємства» необхідно звернути увагу на результати найбільш вагомих досліджень, що розглядають цю проблему (дод. А).

Отже, в економічній літературі при дослідженні «фінансового потенціалу підприємства» застосовуються два підходи: ресурсний та результативний. За ресурсним підходом «фінансовий потенціал» визначається на основі фінансових ресурсів підприємства, а результативний – за його фінансовим станом.

Також при визначенні дефініції «фінансовий потенціал підприємства» доречно розглянути наступні його основні характерні особливості.

1) Фінансовий потенціал є окремою економічною категорією, що має взаємозв'язки з іншими економічними категоріями, але характеризується відповідними індивідуальними властивостями.

2) Матеріальною основою фінансового потенціалу підприємства виступає обсяг його фінансових ресурсів, як власних, так позикових і залучених, які можуть формуватися як за рахунок внутрішніх, так і зовнішніх джерел.

3) Сферою втілення фінансового потенціалу підприємства є його фінансова діяльність, яка взаємопов'язана із операційною та фінансовою діяльністю.

4) Фінансовий потенціал підприємства залежить від його фінансових можливостей, які залежить від об'єктивних та суб'єктивних факторів.

5) Фінансовий потенціал підприємства є рушійною силою для забезпечення ефективного фінансування підприємства у довгостроковому періоді.

6) Фінансовий потенціал підприємства забезпечує реалізацію стратегічних і тактичних цілей його діяльності.

7) Формування фінансового потенціалу підприємства взаємопов'язано із чинниками ризику і має суттєвий вплив на рівень його фінансового стану [30].

Потрібно відзначити, що фінансовий потенціал забезпечує реалізацію усіх процесів діяльності підприємства та розглядається як теперішня база для отримання у довгостроковому періоді позитивних результатів у всіх аспектах діяльності підприємства, а саме:

- використання фінансового потенціалу повинно супроводжуватися його зростанням у майбутньому;

- процеси використання та нарощування фінансового потенціалу є безперервними та взаємодоповнюючими;

- фінансовий потенціал характеризується певним набором фінансових ресурсів;

- усі ресурси мають максимально бути залучені у виробництво.

Також «фінансовий потенціал підприємства» доречно розглянути зі сторони його кількісних та якісних характеристик. Так, Н.М. Левченко зазначає, «...що на кількісні показники фінансового потенціалу країни впливають: розміри фінансових ресурсів, що є у розпорядженні держави, вартість природних ресурсів; вартість запасів корисних копалин, вартість водних ресурсів, можливість продажу «повітря» [27, с. 115].

Якісний підхід, на нашу думку, характеризує особливості його формування, нагромадження, росту, а також впливає на реальні та потенційні можливості його використання, керування ним у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективах. Кількісний та якісний підходи взаємодоповнюються і за певних обставин кількість переходить в якість.

Узагальнюючи вище викладене стосовно суті цієї дефініції ми прийшли до висновку, що «фінансовий потенціал підприємства» – це комплексна система управління усіма видами його діяльності з сукупністю наявних, потенційних і прихованих можливостей підприємства, ефективного їх розподілу, використання та трансформації в інші чинники виробництва з метою досягнення стратегічних та тактичних цілей для забезпечення у довгостроковій перспективі сталого розвитку підприємства.

Ще один аспект стосовно визначення суті фінансового потенціалу підприємства, що він не існує окремо, а як складова частина економічного потенціалу підприємства (рис.1.1).

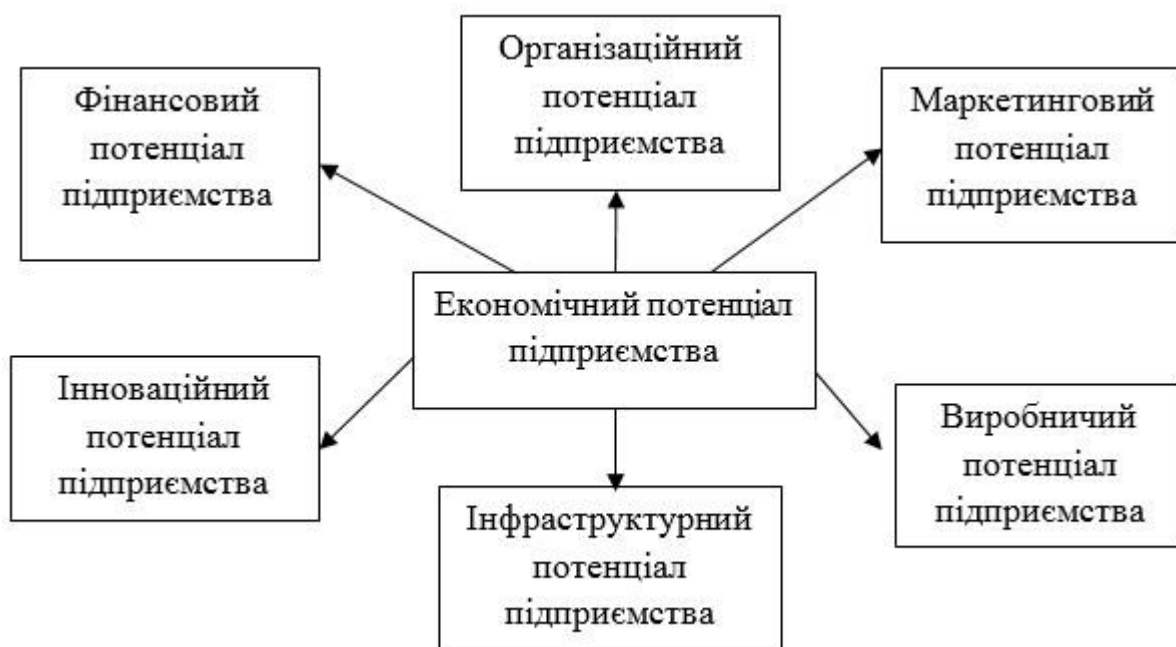

Рис. 1.1. Місце фінансового потенціалу у системі економічного потенціалу підприємства [28, с. 337]

Важливою складовою фінансового потенціалу підприємства є інвестиційний потенціал, тобто наявні та приховані його можливості для здійснення простого і розширеного відтворення. Таким чином, надавши визначення «фінансового потенціалу підприємства», потрібно розглянути його як структурну складову економічного потенціалу підприємства, для

розуміння його значення та виділення аспектів функціонування як складової цієї системи.

Фінансовий потенціал підприємства, представляючи собою структурну складову економічного потенціалу, за змішаним методом, споживається, використовується і відновлюється в тій чи іншій формі у процесі функціонування.

При вивченні складових компонентів фінансового потенціалу підприємства існує декілька підходів. Так Калічава Т.Б. та Щербина К.С. до фінансового потенціалу підприємства включають «різні фінансові ресурси, що складаються, у свою чергу, зі статутного, додаткового і резервного капіталів, цільового фінансування, фондів накопичення, оборотних активів тощо» [38].

До складових компонентів фінансового потенціалу підприємства включають наступне [22]:

- «- потенціал формування власних фінансових ресурсів;
- потенціал формування позикових фінансових ресурсів;
- рівень кадрового забезпечення фінансових служб;
- якість фінансового контролю;
- якість фінансового планування;
- якість системи фінансового аналізу;
- якість інформаційної системи фінансового менеджменту;
- якість організації системи фінансового менеджменту» [22, с. 54-59].

Розгляд фінансового потенціалу підприємства можна відносити як до поточного, так і майбутнього періодів за допомогою оцінки джерел формування його капіталу, оцінки показників, ліквідності, платоспроможності і кредитоспроможності, оцінки фінансового стану і його стійкості, показників забезпечення та розвитку. Але треба враховувати, що в різні періоди формування фінансового потенціалу існують і різні умови його існування, так як у довгостроковій перспективі існує більше факторів ризику,

які носять в собі негативний характер впливу на фінансовий потенціал підприємства [9, с. 213-217; 3, с. 129-131].

Необхідно здійснювати оцінювання фінансового потенціалу підприємства як для внутрішніх, так і зовнішніх споживачів інформації. За умов ефективного використання фінансового потенціалу підприємство збільшує свою ринкову вартість, а це є поштовхом для можливих інвесторів, кредиторів, акціонерів, державних структур та інших зовнішніх господарюючих суб'єктів оцінювання щодо доцільності інвестування.

Ще можна зазначити, що до структурних компонентів фінансового потенціалу підприємства потрібно віднести ресурсний, організаційний, інформаційний та аналітичний складники. Саме вони спроможні сформувавши фінансовий потенціал підприємства, який буде основним показником під час аналізу роботи підприємства на вітчизняному та світовому ринках та демонструватиме рівень його конкурентоспроможності.

Отже, фінансовий потенціал підприємства являється одним із головних індикаторів реакції національної економіки країни на прийняття управлінських рішень, а його зростання відображає ефективність реалізації обраної політики, конкурентоспроможність і сталий розвиток не тільки підприємства, а й усієї держави загалом: чим ефективніше функціонують підприємства і чим більше грошових ресурсів вони акумулюють у своїй діяльності, тим більше грошових коштів надходить до місцевих і державного бюджету у вигляді податків та зборів. А це, впливає, на підвищення рівня соціального забезпечення в державі, і дає можливість для подальшого розвитку.

1.2. Фактори формування та використання фінансового потенціалу підприємства

Формування та використання фінансового потенціалу надає можливість забезпечити фінансову стійкість підприємства через

сформований фінансовий стан та визначають перспективи здійснення господарсько-виробничого процесу як передумови розширеного відтворення, що є джерелом економічного зростання в ринкових умовах [19].

Функціонування підприємств потребує відповідних якісних перетворень фінансового потенціалу з точки зору на його сутнісне наповнення із системних позицій необхідно враховувати як зовнішні, так і внутрішнього фактори для підтримання потрібних ресурсів та їх можливостей. Соціально-економічні відносини, в яких бере участь суб'єкт господарювання, виникають під час здійснення виробничо-господарської діяльності та відображають його здатність конкурувати на національному ринку, підтримувати фінансові інтереси через зв'язки з різними агентами.

Так, фінансовий потенціал підприємства не існує окремо, а є структурним елементом загального економічного потенціалу, системою всіх можливостей та здібностей підприємства в усіх сферах його функціонування. Це зазвичай залежить від наявності та прогнозування напрямів розвитку підприємства в конкурентному середовищі та відображає майбутні необхідні потреби у фінансових ресурсах, аналізі джерел фінансування та отриманні максимально позитивного фінансового результату.

З іншої точки зору, фінансовий потенціал підприємства включає відносини, що здійснюються на підприємстві для досягнення максимально можливого фінансового результату при умові наявності власного капіталу, достатнього для здійснення умов ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості; можливості залучення капіталу в достатньому обсязі, необхідному для здійснення ефективних інвестиційних проєктів; рентабельності вкладеного капіталу; необхідної ефективної системи управління фінансами; забезпечення прозорості поточного та майбутнього фінансового стану [8, с. 26-31].

Цілісна модель фінансування економічного зростання країни і нагромадження фінансового потенціалу підприємств формується за рахунок джерел і організаційних форм учасників фінансування, має за основу

фінансування інвестиційних проєктів і є процесом акумуляції фінансових ресурсів. Відобразимо це у вигляді SWOP-аналізу організаційних форм і можливих джерел фінансування інвестиційних проєктів (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

SWOP-аналізу організаційних форм і можливих джерел фінансування інвестиційних проєктів*

Організаційні форми	Джерела фінансування інвестиційних проєктів			
	Власні і залучені джерела	Боргові джерела	Бюджетні і державні кошти	Іноземні джерела
Акціонерне фінансування				
Участь у статутному капіталі	+	-	+	+
Корпоративне фінансування	+	+	+	+
Державне фінансування				
Бюджетні позики	-	-	+	-
Фінансування з бюджету	-	-	+	-
Цільові державні інвестиційні програми	-	-	+	-
Фінансування проєктів з державних запозичень	-	+	+	+
Проєктне фінансування	-	+	+	+
Позикове фінансування				
Лізинг	-	+	-	+
Банківські кредити	-	+	+	+
Іноземні кредити	-	+	-	+
Інвестиції колективних інвесторів	-	+	-	+

*Джерело: сформовано автором на основі [20]

Фактори формування і використання фінансового потенціалу підприємства розглядаються у взаємодії з формуванням і використанням його фінансових ресурсів.

Фінансові ресурси підприємства – це грошові кошти, які є в розпорядженні суб'єкта господарювання і призначені для здійснення витрат

на їх розширене відтворення, утримання і розвиток виробничої та невиробничої сфер. Необхідно відмітити, що фінансові ресурси підприємства трансформуються у капітал через відповідні джерела фінансування, а саме: власні, позикові, залучені.

На формування та використання фінансових ресурсів суб'єкта господарювання впливають різноманітні фактори, які можна поділити на внутрішні, які пов'язані нерозривно з виробничо-господарською діяльністю підприємства, та зовнішні, а також прямого і непрямого (опосередкованого) впливу (рис.1.2).

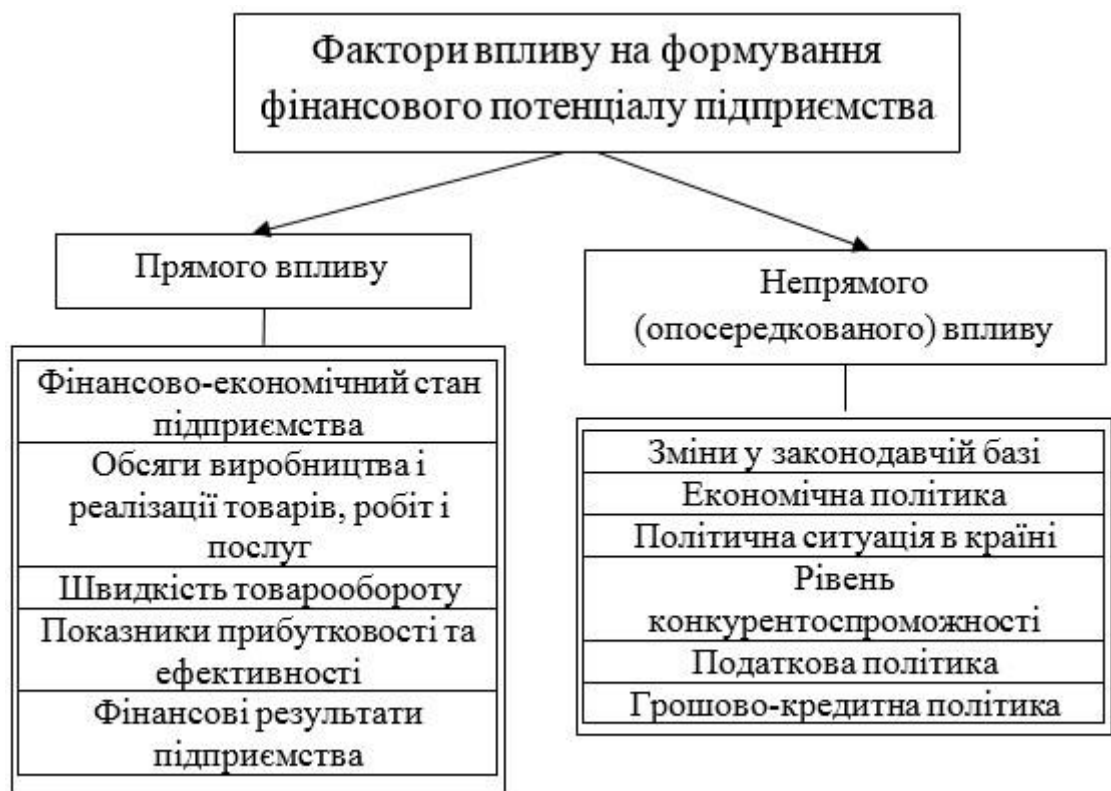

Рис. 1.2. Фактори впливу на формування фінансового потенціалу підприємства

Створення умов ефективного формування та використання фінансового потенціалу підприємства надає йому можливість підтримувати платоспроможність і ліквідність, збільшувати додану вартість, а отже, і свою ринкову вартість, що сприятиме задоволенню фінансових інтересів інвесторів, акціонерів, кредиторів та інших зовнішніх суб'єктів оцінювання

вкладання коштів у досліджуване підприємство. Тому необхідно зосередити свою увагу на необхідних важелях, які впливають на механізм управління фінансовим потенціалом на основі відповідних принципів та методів.

Механізм управління фінансовим потенціалом підприємства є системою, яка забезпечує взаємозв'язок між оцінюванням, регулюванням і контролю, що характеризують абсолютний, нормальний, нестабільний та кризовий види фінансової стійкості підприємства, а також дають можливість покращити ефективність управління фінансовим потенціалом підприємства [13].

Виходячи з цього, ми вважаємо доречним виокремити шість взаємодоповнюючих етапів формування та використання фінансового потенціалу підприємства, які реалізуються в обґрунтованому порядку з можливістю певного їх корегування. Ці етапи сформовані таким чином, що відображають рух фінансових ресурсів та можливостей щодо їх залучення й використання необхідних для функціонування підприємства:

- потреба у вдосконаленні як самого фінансового потенціалу підприємства, так і методів управління ними;
- формування групи спеціалістів, здатних зі своїми знаннями управляти фінансами підприємства;
- оцінювання інформації щодо визначення слабких сторін під час управління фінансовими ресурсами;
- обґрунтування показників діагностики використання фінансового потенціалу;
- обґрунтування попередніх висновків та формування динаміки змін фінансового потенціалу підприємства як за усіма складовими, так і за можливого сценарію зовнішнього та внутрішнього середовищ;
- вибір шляхів розвитку та прийняття необхідних управлінських рішень щодо врахування фінансового потенціалу підприємства.

Оцінювання наявного фінансового потенціалу підприємства має ґрунтуватись на оцінці коефіцієнтів його ділової активності, рентабельності,

ліквідності, платоспроможності, кредитоспроможності, фінансової стійкості, майнового стану тощо. Ґрунтовне вивчення динаміки значень наведених фінансових показників надає можливість отримати комплексну фінансово-економічну характеристику діяльності підприємства, його конкурентоспроможності, фінансової стійкості, надійності, а отже, стане базою для розроблення стратегії управління фінансовим потенціалом підприємства [23].

Під час вибору показників діагностики фінансового потенціалу підприємства необхідно враховувати, що він є комплексною системою кількісних та якісних показників, що характеризують його фінансовий потенціал як на даний момент часу, так і у майбутньому.

Вивчаючи питання механізму управління фінансовим потенціалом підприємства, необхідно розглянути принципи та методи його забезпечення. До принципів відносять: цілісність, комплексність, неперервність, еластичність, наукове обґрунтування, адаптацію. Всі вони між собою взаємопов'язані та включають особливості самого фінансового потенціалу. [15, с. 47-53].

Ефективність механізму управління фінансовим потенціалом підприємства залежить також від методів, що будуть використанні в ньому. З метою забезпечення конкурентоспроможності товарів, робіт чи послуг на ринку необхідно застосовувати цілий комплекс методів, за допомогою яких реалізовується мета та досягаються основні завдання підприємства:

- методи управління пов'язані з взаємозв'язком підприємства із зовнішнім та внутрішнім середовищем;
- методи управління фінансовими ресурсами;
- методи управління фінансовою стійкістю.

Необхідно відмітити, що особливістю механізму управління фінансовим потенціалом підприємства є застосування фінансових методів управлінського характеру, що мають вагомий вплив на ефективність використання фінансових ресурсів підприємства.

Отже, формування й використання фінансового потенціалу підприємства є складною взаємопов'язаною системою, яка залежить як від механізму його управління, так і від внутрішніх і зовнішніх чинників впливу, що визначають не лише його фінансовий потенціал, а й усю сукупність потенціалів підприємства.

1.3. Методи оцінювання ефективності фінансового потенціалу

Фінансовий потенціал підприємства визначається сукупністю кількісних і якісних параметрів, які виражають наявність, доцільність розміщення та ефективність застосування фінансових ресурсів, реальні та потенційні фінансові можливості. Він є важливим індикатором реакції внутрішнього середовища, який впливає на ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства і свідчить про його фінансову стійкість та конкурентоспроможність на ринку [4, с. 104].

Забезпеченість підприємства необхідними фінансовими ресурсами в межах розрахункової потреби та їх ефективне використання створюють широкий спектр можливостей для подальшого поліпшення кількісних і якісних коефіцієнтів формування фінансового потенціалу.

Проблематика оцінювання фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах є актуальною, оскільки фінансовий потенціал відображає загальний фінансовий стан підприємства та ефективність організації механізму керування фінансовою діяльністю, розкриває процеси управління фінансами. Для формування прогнозів і стратегії розвитку суб'єкта господарювання, складання фінансових планів, прийняття обґрунтованих і результативних управлінських рішень необхідно сформувати достовірне уявлення про здатність суб'єкта господарювання своєчасно і в повному обсязі фінансувати реалізацію поставлених цілей і виконання завдань у всіх сферах діяльності. Отже виникає потреба у розробці комплексної методики оцінки фінансового потенціалу підприємства.

Фінансовий потенціал підприємства необхідно систематично й усебічно оцінювати з використанням різних принципів, методів, прийомів та методик аналізу.

Так Шабатура Т. С. і Лагодієнко Н. В. виокремлюють наступні принципи оцінки фінансового потенціалу підприємства (рис.1.3) [41, с 101–106.].

Рис. 1.3. Принципи оцінки фінансового потенціалу підприємства

Оцінювання фінансового потенціалу включає в себе аналіз діяльності підприємства в минулому, поточний та в майбутньому. Її ціль - визначити стан фінансових ресурсів підприємства, вчасно виявити і усунути негативні сторони діяльності; знайти резерви покращення фінансового стану підприємства.

В економічному аналізі використовуються багато методів оцінки фінансового потенціалу підприємства, які засновані на наступних критеріях:

- 1) значення фінансових показників суб'єкта господарювання;
- 2) динаміка росту значення фінансових показників суб'єкта господарювання.

Тому можна виділити наступні групи методів оцінки фінансового потенціалу підприємства:

- 1) оперативний (непрямі або короткострокові) та стратегічний (прямі або довгострокові);

- 2) рейтинговий (бальний) метод;
- 3) коефіцієнтний метод;
- 4) агрегатний метод.

До методів оперативної (непрямої) діагностики належать [24, с. 23]:

- оцінка якості системи фінансового управління суб'єкта господарювання. Вона включає в себе систему показників, які оцінюють цілі, завдання та функції управління підприємством;

- експертна оцінка фінансово-господарського стану підприємства здійснюється з метою виявлення «слабких місць», можливостей і небезпек для прийняття ефективних оперативних і стратегічних рішень [27, с. 115];

- аналіз безбитковості – здійснюється з метою впливу на фінансовий результат зміни обсягів виробництва. Цей метод засновується на визначенні мінімального обсягу реалізації товарів, робіт чи послуг, за яким підприємство може, з однієї сторони, забезпечити безбиткову операційну діяльність у поточному періоді, з іншої – створити умови для самофінансування суб'єкта господарювання;

- аналіз чутливості - заснований на аналізі змін, які відбуваються з операційним прибутком підприємства за рахунок змін інших параметрів його діяльності.

Таким чином, оперативний (непрямий) аналіз і його методи є важливими структурними елементами концепції управління фінансовим потенціалом підприємства. Ці методи застосовуються насамперед для вирішення поточних проблем, що виникають на підприємстві.

До методів стратегічного (прямого) аналізу підприємства в системі оцінювання фінансового потенціалу належать наступні [34, с. 94]:

- методи оцінювання ефективності фінансової стратегії – оцінюють ефективність фінансової стратегії підприємства, а також сильні й слабкі сторони, що впливають із внутрішнього й зовнішнього середовищ;

- методи оцінювання стратегічних позицій підприємства – оцінка фінансово-господарського стану в рамках стратегічного контролінгу містить

у собі оцінку стратегічних позиції підприємства на ринку. Для цього використовуються спеціальні методи: SWOT-аналіз, матриця тощо.

Рейтингові (бальні) методики засновані на відповідних показниках фінансового стану, за результатами яких, розраховується загальна сума балів і визначається рівень фінансового стану. Недолік рейтингових (бальних) методик полягає в тому, що коефіцієнти розраховуються за поточний період, і до уваги не береться зміна показників за останні періоди.

Отже, існує багато різноманітних методів оцінювання фінансового потенціалу підприємства. Ми дослідили найпоширеніші з них. Далі дослідимо найбільш використовуваний коефіцієнтний метод до оцінювання фінансового потенціалу підприємства на основі його фінансового стану.

В сучасних умовах господарювання для дослідження фінансового стану діяльності підприємства застосовується система показників, що детально і всебічно відображає фінансовий стан підприємства і надає об'єктивне оцінювання цього аналізу.

Кількісні показники оцінюваного підприємства мають бути такими, щоб інші господарюючі суб'єкти могли отримати всю необхідну інформацію при вирішенні для себе питання про доцільність подальшої співпраці з цим підприємством [39].

Першопочатковим етапом в аналізі фінансового стану суб'єкта господарювання є розрахунок показників майнового стану підприємства, що з однієї сторони показують загальну вартісну оцінку активів - показник обсягу господарських коштів, що є у розпорядженні суб'єкта господарювання, а з іншої - відображають питому вагу зношених основних засобів у загальній їх вартості – показник зносу основних фондів. Також тут необхідно розрахувати коефіцієнти оновлення та вибуття основних засобів.

Вагоме місце серед показників, які характеризують фінансовий стан суб'єкта господарювання, до них відносяться показники поточної платоспроможності або ліквідності – це здатність суб'єкта господарювання здійснювати свої поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів.

Ліквідність підприємства оцінюється на основі коефіцієнтів ліквідності: загальний коефіцієнт ліквідності (покриття), коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності та чистий оборотний капітал [36, с. 200].

Також основними показниками фінансової стійкості суб'єкта господарювання є наступні: коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії), коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами.

Оцінювання фінансової стійкості підприємства повинна включати ґрунтовне дослідження забезпеченості і ефективності використання оборотних коштів суб'єкта господарювання за їх видами: виробничих запасів, кредиторської і дебіторської заборгованості та грошових коштів.

У процесі оцінювання фінансової стійкості суб'єкта господарювання потрібно дослідити дебіторську заборгованість, установити її склад і структуру за періодами виникнення, виявити: виправдана вона чи не виправдана. Зокрема, на фінансову стійкість суб'єкта господарювання впливає не сама по собі наявність дебіторської заборгованості, а її обсяг, рух і форма.

Отже, застосування коефіцієнтного методу теж має певні недоліки, що не дозволяє зробити однозначні висновки щодо ступеня фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Агрегатний метод засновується на розрахунку фінансової стійкості на базі агрегатів. Він доповнює вище розглянутий метод і розкриває чотири типи поточної фінансової стійкості підприємства: абсолютна, нормальна, нестійка і кризова [10, с. 67].

Світова і вітчизняна практика господарювання пов'язує поняття ділової активності підприємства з його інвестиційною привабливістю. Ділова активність суб'єкта господарювання у фінансовому розумінні виявляється насамперед у швидкості обороту його засобів.

Також для оцінювання ефективності формування фінансового потенціалу підприємства застосовуються показники рентабельності. Дослідження рентабельності полягає в аналізі рівнів і тенденцій фінансових коефіцієнтів рентабельності підприємства, що є відносними показниками його фінансової діяльності.

Необхідно відмітити, що стійкий фінансовий стан суб'єкта господарювання формується в процесі всієї його виробничо-господарської діяльності. Отже оцінювання фінансового потенціалу за допомогою цього методу треба здійснювати не через один коефіцієнт, а тільки за допомогою комплексної системи показників, що детально й усебічно характеризують виробничо-господарський стан підприємства.

Висновки до першого розділу

За результатами проведеного дослідження в першому розділі теоретичних засад формування фінансового потенціалу підприємства можна зробити наступні висновки:

- в економічній літературі при дослідженні «фінансового потенціалу підприємства» застосовуються два підходи: ресурсний та результативний. За ресурсним підходом «фінансовий потенціал» визначається на основі фінансових ресурсів підприємства, а результативний – за його фінансовим станом;

- обґрунтовано, що «фінансовий потенціал підприємства» – це комплексна система управління усіма видами його діяльності з сукупністю наявних, потенційних і прихованих можливостей підприємства, ефективного їх розподілу, використання та трансформації в інші чинники виробництва з метою досягнення стратегічних та тактичних цілей для забезпечення у довгостроковій перспективі сталого розвитку підприємства;

- визначено, що основою формування фінансового потенціалу суб'єкта господарювання є фінансові ресурси, які формуються на етапі створення підприємства з різних джерел: власних, боргових та залучених;

- виокремленні фактори прямого і непрямого впливу на формування фінансового потенціалу підприємства та його впливу на інвестиційну привабливість. До факторів прямого впливу відносяться: фінансово-економічний стан підприємства, обсяги виробництва і реалізації товарів, робіт і послуг, швидкість товарообороту, показники прибутковості та ефективності, фінансові результати підприємства. До непрямого (опосередкованого) впливу: зміни у законодавчій базі, економічна політика держави, політична ситуація в країні, рівень конкурентоспроможності, податкова та грошово-кредитна політики.

- дослідження наукових джерел надало нам змогу сформувати комплексну систему взаємодоповнюючих показників для здійснення оцінювання фінансового потенціалу підприємства. Комплексність і структурованість системи показників створює досконалу модель оцінювання фінансового потенціалу підприємства, що дозволяє використовувати її для фінансових цілей підприємства.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТДВ « ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД» ЗА 2018-2022 РОКИ

2.1. Аналіз фінансового забезпечення діяльності підприємства

Підприємство ТДВ «Чернівецький хімічний завод» є сучасним суб'єктом господарювання, яке виробляє хімічну продукцію, зокрема здійснює виробництво та продаж понад 40 видів такої продукції. Це переважно фарби, емалі, лаки, ґрунтовки, автохімія, розчинники, вогнезахисні пасти, мастики тощо.

Товариство працює на умовах комерційного розрахунку, здійснює свою діяльність відповідно до затвердженого статуту та нормативно-правових актів України. Вся діяльність даного підприємства спрямована на отримання прибутку, товариство забезпечує свою самокупність та самофінансування та за рахунок власного капіталу. Статутний капітал товариства складає 1473848,25 грн. Код ЄДРПОУ 00204665.

Основні види діяльності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» визначені в статуті зокрема це:

- 20.30. Виробництво лаків, фарб, подібної продукції, друкарської фарби та мастик;
- 2.13. Виробництво інших основних неорганічних речовин;
- 20.40. Виробництво мила, мильних засобів, засобів для чищення та полірування;
- 20.59. Виробництво інших видів хімічної продукції;
- інші види діяльності згідно затвердженого статуту.

Товариства з метою нарощування фінансового потенціалу та забезпечення інвестиційної спроможності особливу увагу приділяє розробці тактичних та стратегічних напрямів діяльності.

Важливим показником фінансового потенціалу підприємства є

фінансове забезпечення діяльності підприємства, яке визначається обсягом фінансових ресурсів, які перетворюючись в фінансовий капітал в подальшому використовують для фінансування діяльності даного суб'єкту господарювання.

Поняття фінансовий капітал є значно меншою величиною ніж поняття фінансовий потенціал, так як величина фінансового капіталу це лише наявні фінансові ресурси на певний момент часу. В свою чергу, фінансовий потенціал виражається сукупністю максимально можливого обсягу фінансових ресурсів, спроможних забезпечити інвестиційну привабливість підприємства. Значення фінансового капіталу можна вважати ідеальним при повному використанні всіх наявних фінансових ресурсів та можливостях його збільшення.

Основними джерелами фінансового забезпечення ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за період 2018-2022 років є:

- власний капітал, основу якого складав нерозподілений прибуток;
- позиковий капітал (кредити банківських установ). Даний вид капіталу товариством не використовувався, виключення складала часткові короткострокові позички;
- залучені ресурси із власних джерел;
- благодійні внески та спонсорські кошти.

Фінансове забезпечення діяльності виражає загальну вартість фінансових ресурсів, що залучаються із різних джерел. Фінансові ресурси виступають основою функціонування підприємств та використовуються для фінансового забезпечення досягнення стратегічних цілей підприємства. Фінансове забезпечення діяльності підприємства представлене у формі фінансового капіталу. Динамічні зміни загального обсягу якого проілюстровано на рис. 2.1, побудованого на основі даних додатків Б, В, Г, Д, Ж.

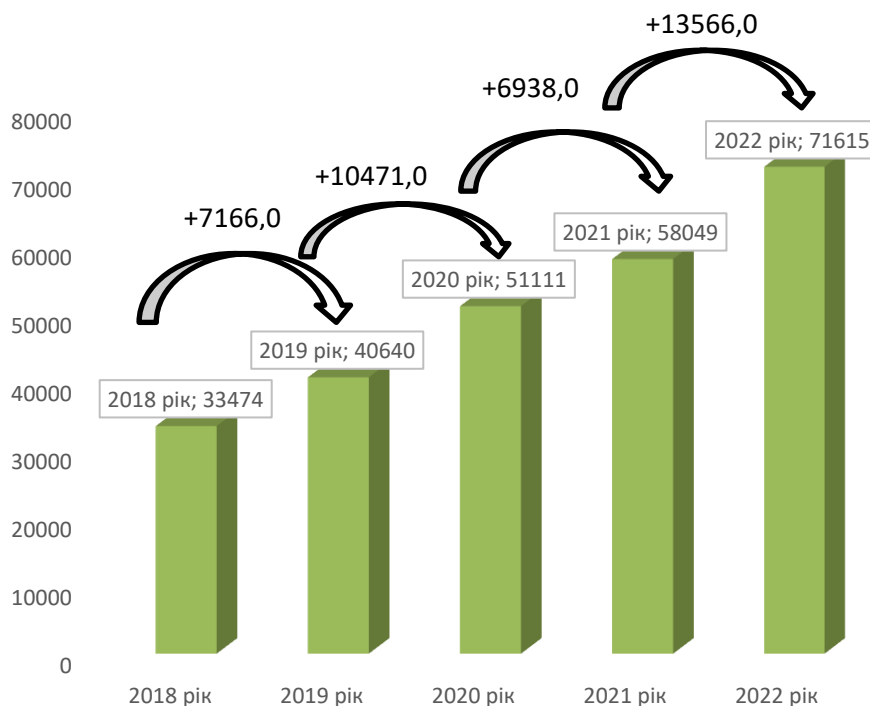

Рис. 2.1. Динаміка змін загального обсягу капіталу ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2018-2022 роки*

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

Дані рис. 2.1 наглядно проілюстрували факт того, що ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за період 2018-2022 років щорічно нарощувало обсяги капіталу, приріст капіталу в 2022 р. до початку періоду 2018 року склав 38141 тис. грн., 2022 р. до 2021 р. –13566 тис. грн., 2021р. до 2020 року - 6938 тис. грн., 2020 р. до 2019 р. -10471 тис. грн., 2019р до 2018 р. - 7166 тис. грн. Дані показники свідчить про розширення діяльності та водночас, про розширення інвестиційних можливостей підприємства.

З метою визначення основних тенденцій фінансового забезпечення хімічного заводу вважаємо за доцільне проаналізувати динаміку та обсяг капіталу підприємства в розрізі його складових (табл. 2.1.)

Дані табл. 2.1 засвідчили факт щорічного зростання темпів росту капіталу. Відповідно, в 2018 р. темпи зростання до попереднього року

складали (+13,6 %), в 2019 р. (+ 21,4 %), в 2020 р. (+25,8 %), в 2021 р. (13,6%), відповідно в 2022 р. (+23,4 %).

Таблиця 2.1

Аналіз фінансового забезпечення ТДВ «Чернівецький хімічний завод»
за 2018-2022 роки (тис. грн.)*

Показники	Роки					Відхилення 2022 р. від 2018 р. (+/-)
	2018	2019	2020	2021	2022	
Капітал підприємства всього:	33474	40640	51111	58049	71615	+38141
I. Власний капітал:	31197	37937	47645	53865	65733	+34536
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	x	x	x	x	x	x
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	2277	2703	3382	4184	5882	+3605
Темпи росту капіталу по відношенню до попереднього року	113,6%	121,4%	125,8	113,6	123,4	X

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

Слід зазначити, що зростання обсягу капіталу ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за період 2018-2022 років відбулось за рахунок зростання власного капіталу підприємства та поточних зобов'язань і забезпечення, які займали значну частку в структурі капіталу (табл. 2.2.).

Таблиця 2.2

Структура капіталу ТДВ «Чернівецький хімічний завод»
за 2018-2022 роки (%)*

Показники	Роки					Відхилення 2022 р. від 2018 р. (+/-)
	2018	2019	2020	2021	2022	
I. Власний капітал	93,3	93,3	93,2	92,7	91,8	-1,5
II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення	x	x	x	x	x	x
III. Поточні зобов'язання та забезпечення	6,7	6,7	6,8	7,3	8,2	1,5
Всього капітал	100	100	100	100	100	x

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

Аналіз структури капіталу (табл. 2.2.) показав, що ТДВ «Чернівецький хімічний завод» в 2018-2022 роках володів достатнім обсягом власного капіталу, на долю якого в структурі капіталу припадало відповідно по роках досліджуваного періоду в 2018 р. - 93,3 %, 2019 р. - 93,3 %, в 2020 р.- 93,2 %, в 2021 р. - 92,7 %, в 2022 р. - 91,8 %. Даному підприємству характерний високий рівень самофінансування, оскільки фінансування діяльності підприємства забезпечувалось майже повністю за рахунок коштів власного капіталу та залучених коштів з власних джерел, це коштів поточних зобов'язань та забезпечення на долю яких припадало по роках 6,7 %, 6,7 %, 6,8 %, 7,3 %, 8,2 %.

Проаналізуємо структуру власного капіталу ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за період 2018-2022 рр. в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Структура власного капіталу ТДВ «Чернівецький хімічний завод»
за 2018-2022 роки (%)*

Показники	Роки					Відхилення 2022 р. від 2018 р. (+/-)
	2018	2019	2020	2021	2022	
I. Власний капітал: в т. ч.	100	100	100	100	100	x
внески до статутного капіталу	4,7	3,9	3,1	2,7	2,4	-2,3
резервний капітал	1,6	1,3	1,0	0,9	0,6	-1,0
нерозподілений прибуток	93,7	94,8	95,9	96,4	97,0	+3,3

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

Як показали дані табл. 2.3. власний капітал хімічного заводу було сформовано за рахунок нерозподіленого прибутку, на долю якого припадало в 2018 р. - 93,7 %, в 2019 р. - 94,8 %, в 2020 р.- 95,9 %. в 2021 р. – 96,4 %, в 2022 р. - 97,0%. Незначними виявились частки резервного капіталу та внесків в статутний фонд. Динамічні зміни власного капіталу проілюстровано на рис. 2.2.

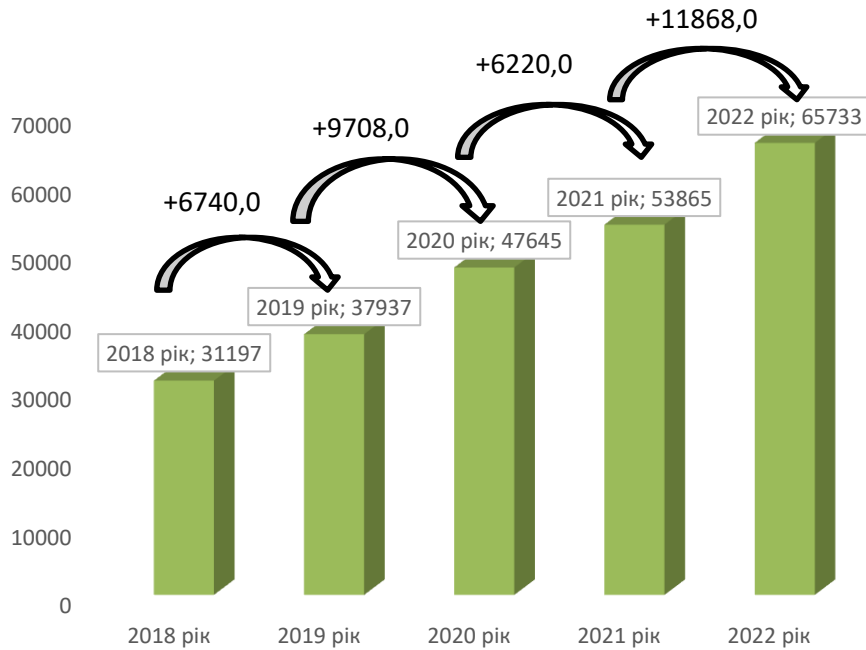

Рис.2.2. Динамічні зміни власного капіталу ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2018-2022 роки*

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

Аналіз власного капіталу ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за період 2018-2022 років характеризувався зростанням. На кінець досліджуваного періоду в порівнянні з початком він зріс на 34536 тис. грн. При цьому темпи росту склали 210,7 %. В результаті товариство забезпечувало високий рівень самофінансування та самоокупності. Позиковим капіталом підприємство майже не користувалось, довгострокові кредити зовсім не залучались, а короткострокові були не значними.

Розширюючи свою діяльність, товариство постійно дбало про свою майнову базу. Для більш повної оцінки фінансового потенціалу ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за період 2018-2022 років важливо проаналізувати майнове забезпечення товариства (табл. 2.4.).

В структурі майна оборотні активи були значно більшими ніж необоротні активи. На їх долю по роках періоду 2018 -2022 рр. припадало 76,4 %; 79,7 %; 71,7 %; 81,6 %; 82,3 %. В цілому за період дослідження вони зросли з 25584 тис. грн. в 2018 р. до 58926 тис. грн. в 2022 році. Темп росту

складали 230,3 %.

Таблиця 2.4.

Аналіз майнового забезпечення ТДВ «Чернівецький хімічний завод»
за 2018 - 2022 роки (тис. грн.)*

Показники	Роки					Зміни 2022 р. від 2018 р. (+/-)
	2018	2019	2020	2021	2022	
Необоротні активи в т. ч.	7890	8265	9378	11255	12689	+4799
- основні засоби	7501	7866	9121	8842	12456	+4955
Оборотні активи в т. ч	25584	32375	41733	46794	58926	+33342
- запаси	15893	15196	14854	14475	24389	+8496
Майно товариства	33474	40640	51111	58049	71615	+38141
Структура майна:	100%	100%	100%	100%	100%	x
необоротні активи	23,6%	20,3%	18,3%	19,4%	17,7%	-5,9%
оборотні активи	76,4%	79,7%	71,7%	81,6%	82,3%	+5,9%

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

Основу необоротних активів склали основні засоби, їх вартість на кінець року зросла на 4955 тис. грн. так як в 2022 р. товариство закупило сучасне енергозберігаюче обладнання і впровадило нові сучасні технології.

Таким чином, діяльність ТДВ «Чернівецький хімічний завод» в значній мірі залежить від фінансового забезпечення, яке виражене обсягами фінансових ресурсів мобілізованих з різних джерел. Основним джерелом фінансових ресурсів даного товариства є власні ресурси, основу яких складає в власний капітал. Саме його зростаючий обсяг забезпечував товариству високий рівень самокупності та самофінансування. Володіння достатнім обсягом капіталу дозволяло підприємству покращити фінансовий потенціал підприємства.

2.2. Оцінка показників фінансового потенціалу товариства

Важливою складовою управління фінансовим потенціалом

підприємства є проведення фінансового аналізу, вході якого визначаються фінансові показники та проводиться оцінка фінансового стану. Слід зазначити, що рівень фінансового потенціалу підприємства характеризує система показників фінансової стійкості, платоспроможності, ліквідності та результативності діяльності.

Аналіз дозволяє визначити фінансові проблеми, а також рівень фінансової та інвестиційної спроможності підприємства, намітити шляхи його перспективного розвитку. З метою визначення інвестиційних потреб та інвестиційної спроможності підприємства важливо оцінити показники майнового стану підприємства. Аналіз показників якого проведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5.

Аналіз показників майнового стану ТДВ «Чернівецький хімічний завод»
за період 2018-2022 років*

Показники	Роки досліджуваного періоду					Зміни 2022 р. до 2018 р. (+/-)
	2018	2019	2020	2021	2022	
Первісна вартість основних засобів (ОЗ)	22441	23625	25772	26665	31790	+93,49
Сума зносу ОЗ	14940	15759	16456	16823	19334	+4394
Коефіцієнт зносу ОЗ	66,6%	66,7%	64,3%	63,1%	60,8%	-5,8%
Коефіцієнт придатності ОЗ	33,4%	33,3%	35,7%	36,9%	39,2%	+5,8%
Капіталомісткість	4,46	5,16	5,6	6,56	5,75	+1,29

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

Дані табл. 2.5. засвідчують факт того, що майновий стан хімзаводу не є задовільним, про це свідчать розраховані коефіцієнти зносу основних засобів, які впродовж досліджуваного періоду коливалися в межах 60,8 - 66,6%. Отже, основні засоби підприємства менше ніж на половину придатні до експлуатації, так в 2018 р. коефіцієнт придатності складав 33,4 %, в 2019 р.- 33,3 %, в 2020 р. зріс до 35,7 %, в 2020 р. до 36,9 %, в 2022 р. до 39,2 %. Саме в останні роки зросла вартість основних засобів в результаті їх оновлення.

В подальшому підприємству потрібно інвестувати кошти в оновлення матеріально-технічної бази, замінити морально застаріле устаткування та обладнання новим енергозберігаючим, діючі основні засоби відремонтувати та реконструювати. Інвестиційне вкладення коштів в покращення матеріально-технічної бази дасть в перспективі позитивний ефект та забезпечить розвиток підприємства.

Капіталомісткості підприємства - це показник, який показує скільки капіталу підприємства припадає на 1 грн. основних засобів. Даний показник впродовж періоду дослідження зростає, так на кінець періоду дослідження зріс по відношенню до початку періоду він зріс на 1,29 в. п. Це свідчить проте, що підприємство з кожним роком все більше капіталу інвестує в основні засоби.

Для оцінки рівня фінансового потенціалу підприємства важливо також проаналізувати показники фінансової стійкості, а саме коефіцієнт фінансової залежності, фінансової автономії (незалежності) та коефіцієнт фінансового ризику (табл. 2.6.).

Таблиця 2.6.

Аналіз показників фінансової стійкості ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за період 2018-2022 років*

Показники	Роки					Відхилення 2022 р. від 2018 р. (+/-)
	2018	2019	2020	2021	2022	
Коефіцієнт автономії (незалежності)	0,93	0,93	0,93	0,89	0,91	- 0,02
Коефіцієнт фінансової залежності	0,07	0,07	0,07	0,11	0,09	+0,02
Коефіцієнт фінансової стабільності	13,7	14,3	14,1	12,9	11,2	-2,5
Коефіцієнт співвідношення залученого та власного капіталу	0,07	0,07	0,07	0,08	0,09	+0,02
Коефіцієнт фінансового ризику	0,02	0,01	x	x	0,02	x

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

Коефіцієнти фінансової стійкості розраховані в табл. 2.6. показали, що ТДВ «Чернівецький хімічний завод» в 2018-2022 роках було абсолютно фінансово стійким, так як власними коштами забезпечувало свою діяльність і не було залежним від зовнішніх джерел фінансування. Коефіцієнт фінансової залежності був меншим 0,1 в. п. і це позитивно.

Аналогічно досить низькими були коефіцієнти співвідношення залученого та власного капіталу, а також коефіцієнти фінансового ризику, оскільки підприємство не користувалося довгостроковими кредитами, а суми короткострокових кредитів були досить маленькими, а в 2020 та 2021 роках взагалі відсутні.

Визначені коефіцієнти фінансової стійкості були позитивними, тобто це означало, що товариство могло забезпечувати своє самофінансування і бути незалежним від кредиторів, а також змогло виконувати свої зобов'язання за рахунок власних коштів.

Показники ліквідності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2018-2022 роки проаналізовано в табл. 2.7.

Таблиця 2.7.

Аналіз показників ліквідності ТДВ «Чернівецький хімічний завод»
за період 2018-2022 роки*

Показники	Роки					Відхилення 2022 р. від 2018 р. (+/-)
	2018	2019	2020	2021	2022	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	2,38	2,7	x	x	2,71	+0,33
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,5	1,51	1,51	1,52	1,52	+0,02
Коефіцієнт поточної ліквідності	53,2	83,5	x	x	58,9	+5,7
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,82	0,91	0,91	0,92	1,11	+2,29
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,22	0,42	0,51	0,42	0,51	+0,29

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

В процесі аналізу визначено коефіцієнти абсолютної, поточної та

швидкої ліквідності, які характеризують здатність активів підприємства перетворюватись в грошові кошти, а також показують частку заборгованості, яку підприємство може погасити негайно впродовж досліджуваного періоду.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує яку частину поточної заборгованості товариство може погасити негайно. Проведені в табл. 2.7. розрахунки показали, що коефіцієнт абсолютної ліквідності, впродовж досліджуваного періоду, перевищував межу оптимального значення та характеризувався зростанням, яке в 2018, 2019 та 2022 роках, відповідно, складало 2,38; 2,7 та 2,71. В 2020 та 2021 роках розрахувати дані показники було не можливо, так як підприємство не користувалося короткостроковими кредитами.

Коефіцієнт швидкої ліквідності підприємства показав, що товариство, вчасно проводячи розрахунки із дебіторами, має можливість виконувати свої фінансові зобов'язання, використовуючи при цьому тільки ліквідні активи. Даний коефіцієнт перевищував нормативне значення (1) і відповідно в 2018-2022р. р. складав 1,5; 1,51; 1,51; 1,52 та 1,52 в. п.

Розрахований коефіцієнт поточної ліквідності показав, що товариство ТДВ «Чернівецький хімічний завод» має достатньо оборотних активів для погашення поточних зобов'язань. Даний показник відповідав нормативному значенню. Із зростанням в товаристві обсягів оборотних активів зростав і коефіцієнт загальної ліквідності, що забезпечувало підприємству фінансову безпеку впродовж всього періоду дослідження. Це означало, що товариство було спроможне повністю виконувати фінансові зобов'язання та могло приймати правильні фінансові рішення.

Для повного аналізу також важливо проаналізувати показники ділової активності підприємства. Проаналізовані в табл. 2.8. показники засвідчать про те, що товариство є фінансово спроможним і самодостатнім.

За даними розрахунків проведених в табл. 2.8. видно, що товариство впродовж досліджуваного періоду покращувало використання оборотного капіталу та збільшувало оборотність оборотних активів, яка знаходилась в

діапазоні 5,9 - 6,6 і характеризувалась зростанням. Це свідчить проте, що товариство прискорювало оборотність оборотних активів і це позитивно.

Таблиця 2.8.

Аналіз показників ділової активності ТДВ «Чернівецький хімічний завод»
за період 2018-2022 років*

Показники	Роки					Відхилення 2022 р. від 2018 р. +/-
	2018	2019	2020	2021	2022	
Оборотність оборотних активів	5,9	6,2	6,3	6,5	6,6	+0,7
Тривалість 1 обороту в днях	58	58	59	57	56	-2
Оборотність капіталу	1,31	1,33	1,36	1,36	1,37	+0,06
Тривалість одного обороту капіталу в днях	301	301	300	296	297	-4

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

В той же час, зменшувалась тривалість одного обороту ОА з 58 днів у 2018-2019 рр. до 59 днів у 2020 р., до 57 днів у 2021 р. та до 56 днів в 2022 р. і це позитивно.

Позитивним моментом для товариства є також те, що показник оборотності капіталу зростав з 1,31 оборотів в 2018 році до 1,37 в 2022 році. При цьому зменшувалась тривалість 1 обороту капіталу з 301 дня в 2018 р. до 297 дні в 2022 році. В зв'язку з прискоренням швидкості обороту капіталу в ТДВ «Чернівецький хімічний завод» з'явилися нові фінансові можливості, підприємство з кожним роком ставало більш інвестиційно спроможним і більш привабливішим для інвесторів.

Всі, вище розраховані показники, характеризують платоспроможність підприємства, однак, розрахувати поточну платоспроможність товариства не можливо із-за відсутності в звітності підприємства даних.

Поточна платоспроможність підприємства розраховується в такому порядку: довгострокові фінансові інвестиції плюс грошові кошти мінус позиковий капітал. В звітності за 2018-2022 роки відсутні дані про довгострокові фінансові зобов'язання, а позиковим капіталом товариство

майже не користувалося.

Таким чином, проведений фінансовий аналіз показників фінансового стану підприємства дає підстави стверджувати, що дане підприємство є фінансово спроможним, самодостатнім з високим показником самофінансування та позитивними показниками використання власного капіталу, оборотних активів та виконання фінансових зобов'язань. Крім того товариство має можливість забезпечувати свою інвестиційну привабливість і вкладати кошти в інвестиційні проекти.

2.3. Оцінка прибутковості та рентабельності підприємства як запорука його інвестиційної спроможності

Для правильної оцінки фінансового потенціалу ТДВ «Чернівецький хімічний завод» важливо визначити фінансових результатів діяльності підприємства, зокрема, зосередити увагу на аналізі чистого доходу, чистого прибутку та показниках рентабельності.

Аналіз результативності діяльності підприємства дозволяє більш ефективно управляти його фінансовим потенціалом, формувати інвестиційні ресурси та ефективно їх інвестувати, забезпечуючи при цьому виконання стратегічні завдання та цілей та досягнення позитивного економічного ефекту в майбутньому.

Визначення можливостей зростання фінансового потенціалу пов'язане з визначенням закономірностей та тенденцій поточної фінансової діяльності та її результативності. Слід зазначити, що впродовж досліджуваного періоду ТДВ «Чернівецький хімічний завод» працювало прибутково, тобто сума отриманих доходів перевищувала суму здійснюваних витрат. На рис. 2.3. показано закономірність зростання чистого доходу та прибутку підприємства.

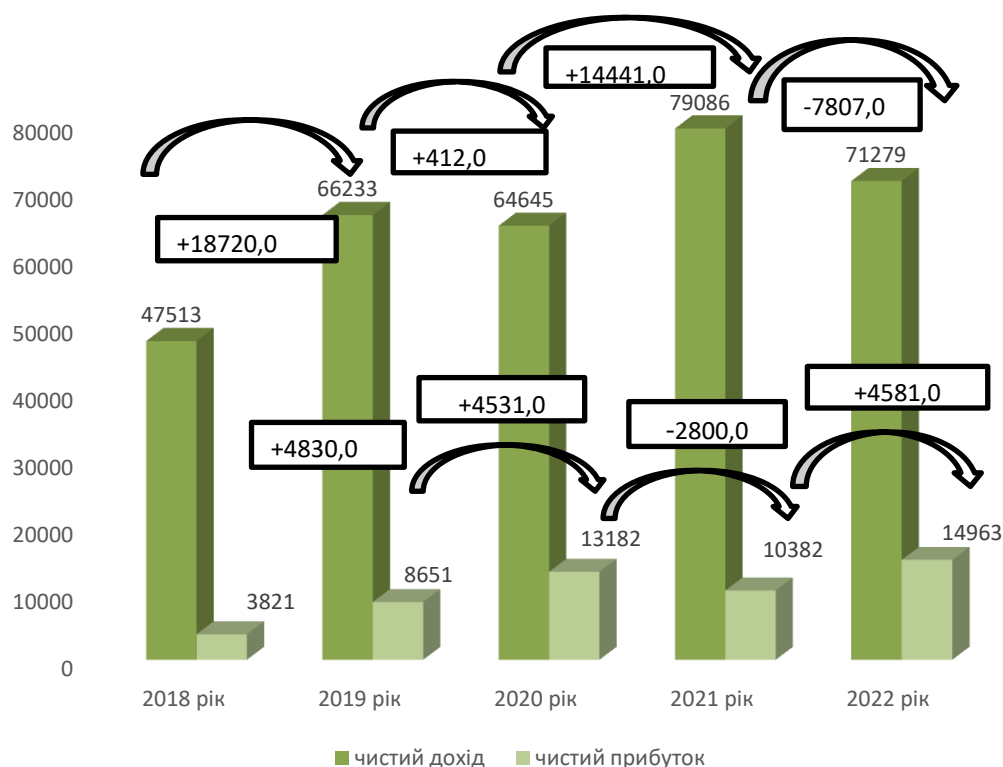

Рис. 2.3. Чистий дохід та прибуток ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2018-2022 роки (тис. грн.)*

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

Як видно з рис. 2.3. із зростанням чистого доходу підприємства зростає чистий прибуток підприємства, однак не завжди. Прослідкувати закономірності, які характерні чистому прибутку та чистому доходу допоможе розраховане в табл. 2.9. «золоте правило економіки».

Таблиця 2.9.

Розрахунок показників «золотого правила економіки» по ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за період 2018-2022 років*

Показники	Роки досліджуваного періоду					Відхилення 2022 р. від 2018 р. +/-
	2018	2019	2020	2021	2022	
Темпи росту чистого доходу в %	138,4	139,5	97,5	122,3	90,1	- 48,3
Темпи росту чистого прибутку в %	714,2	226,4	152,6	78,7	144,2	- 570
Темпи росту валюти балансу %	119,5	121,4	125,8	113,6	123,4	+ 3,9

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

Як показують дані табл. 2.9. темпи змін результативних показників ТДВ «Чернівецький хімічний завод» були переважно зростаючими, це свідчить проте, що товариство мало змогу нарощувати фінансовий потенціал і розширяти свою діяльність.

Чистий дохід зростав по відношенню до попереднього року в такому відношенню 2018р. +38,4 %, в 2019 р. +39,5%, в 2020 р. спостерігався спад на 2,5%, в 2021р. + 22,3%, а в 2022р. - 9,9%.

Що стосується чистого прибутку, то його ріст спостерігався в 2018 р. + 614,5 %, в 2019 р.+ 126,4 %, в 2020 р. + 52,6 %, в 2021р. спад - 21,3 %, в 2022 р. + 44,2 %. Чистий прибуток зростав швидшими темпами ніж чистий дохід та капітал. Це позитивна тенденція, оскільки підвищується віддача на 1 гривню вкладеного капіталу.

Зростання прибутку і чистого доходу зміцнюють основи фінансового потенціалу та покращують інвестиційну спроможність товариства. Процес формування чистого прибутку товариства показано в табл. 2.10.

Таблиця 2.10.

Аналіз формування чистого прибутку товариства ТДВ «Чернівецький хімічний завод» впродовж періоду 2018-2022 років (тис. грн.)*

Показники	Роки					Відхилення 2022р. від 2018р. +/-
	2018	2019	2020	2021	2022	
Чистий дохід від реалізації продукції, (товарів, робіт, послуг)	47513	66233	64645	79086	71279	+23766
Собівартість реалізованої продукції(товарів, робіт, послуг)	(33099)	(43051)	(40048)	(51615)	(44084)	+10985
Валовий прибуток	14414	23222	24597	27471	27195	+12781
Інші операційні доходи	3058	5857	9287	7528	16288	+13230
Інші операційні витрати	(2299)	(5763)	(5113)	(6620)	(9683)	+7384
Фінансовий результат від операційної діяльності	4450	10635	16149	12660	18289	+13839
Фінансовий результат до оподаткування	4682	10549	16080	12623	18250	+13568
Податок на прибуток	(816)	(1898)	(2898)	(2276)	(3287)	+2471
Чистий фінансовий результат (+ прибуток)	3821	8651	13182	10347	14963	+11142

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

Аналіз показників фінансових результатів діяльності товариства (табл. 2.10) підтвердив, що в результаті розширення діяльності товариства зріс обсяг чистого доходу, оскільки значно зросло виробництво і продаж продукції (фарб, лаків, шпаклівок). Якщо і на далі продовжуватиметься така тенденція, то фінансовий потенціал товариства може зрости в двічі. Значно також зросте інвестиційна спроможність підприємства та його інвестиційна привабливість серед інвесторів.

Приріст чистого доходу ТДВ «Чернівецький хімічний завод» в 2022 р. в порівнянні з 2018 р. склав 23766 тис. грн. Собівартість продукції (товарів, робіт, послуг) товариства також щорічно зростала, на кінець досліджуваного періоду її величина зросла на 10985 тис. грн.

Зростання розміру собівартості пов'язане із зростанням цін на придбання матеріалів та комплектуючих, енергоносії, паливо-мастильні матеріали, зросли також при цьому транспортні витрати. Впродовж досліджуваного періоду значно зросли витрати на оплату праці, відрахування ЄСВ, ФОП. Не зважаючи на це ТДВ «Чернівецький хімічний завод» працювало прибутково.

В результаті чистий прибуток підприємства у 2018 р. складав 3821,0 тис. грн., у 2019 р. - 8651 тис. грн., в 2020 р.- 13182,0 тис. грн., в 2021 р.- 10347 тис. грн., в 2022 р. - 14963,0 тис. грн. Приріст спостерігався більше ніж в 3,5 рази. На кінець періоду дослідження чистий прибуток зріс на + 11142,0 тис. грн.

Проілюстровані на рис. 2.4. дані показали, що підприємство в період 2018-2022 років працювало ритмічно та прибутково, що забезпечувало подальший його економічний розвиток, через нарощування фінансового потенціалу та інвестиційної спроможності.

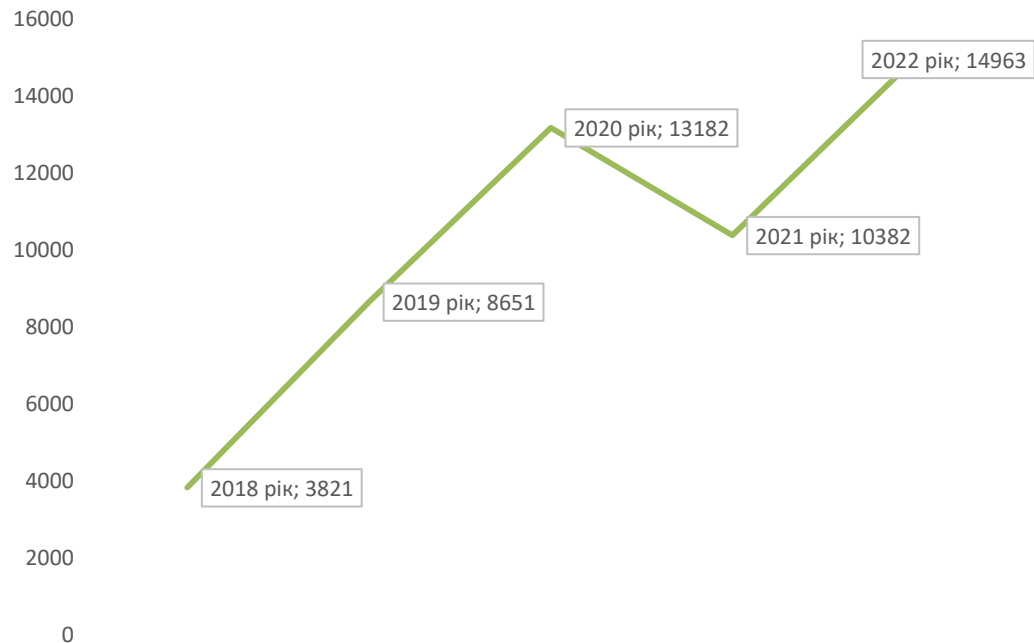

Рис. 2.4. Динаміка змін чистого прибутку ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за період 2018-2022 років (тис. грн.)*

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

Проаналізуємо показники рентабельності товариства ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за період 2018 - 2022 років (табл. 2.11).

Таблиця 2.11.

Аналіз показників рентабельності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за період 2018-2022 років (%)*

Показники	Роки					Відхилення 2022 р. від 2018 р. +/-
	2018	2019	2020	2021	2022	
Рентабельність власного капіталу	12,2	22,8	27,6	19,2	22,8	+10,6
Рентабельність активів	11,4	21,3	27,7	17,8	20,9	+9,5
Рентабельність підприємства	8,1	13,1	20,4	13,1	20,9	+9,5
Рентабельність продукції	11,5	18,0	32,9	20,1	33,9	+22,4
Рентабельність інвестицій	9,8	10,1	10,4	11,2	11,4	+1,6

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

Розраховані в табл. 2.11. показники рентабельності по всіх позиціях були позитивні, характеризувались зростанням, це свідчить проте, що

підприємство ТДВ «Чернівецький хімічний завод» в період 2018-2022 років було успішним і забезпечувало протягом всього періоду дослідження свою прибутковість.

Таким чином, за результатами проведеного фінансового аналізу можна зробити висновки. ТДВ «Чернівецький хімічний завод» в період 2018 - 2022 років з кожним роком покращувало свою фінансову та господарську діяльність, ефективно використовувало капітал, підвищувало фінансові результати діяльності. Дане товариство мало ліквідний баланс, було фінансово стійким, рентабельним та платоспроможним. В подальшому ТДВ «Чернівецький хімічний завод» повинно вживати всі фінансові можливості нарощування фінансового потенціалу, досягнення поставлених стратегічних цілей та завдань.

Висновок до другого розділу

Проведений фінансовий аналіз діяльності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за період 2018-2022 років показав, що дане товариство працює на ринку товарів та послуг ще 1993 року. За даний період підприємство досягло позитивних результатів, особливо це спостерігало впродовж останніх 5 років. Цей період характеризувався зростаючими обсягами фінансового забезпечення діяльності, так обсяг капіталу на кінець періоду зріс більше ніж 2,5 рази, власний капітал зріс більше ніж в 2 рази. Зростаючі темпи власного капіталу забезпечили підприємству високий рівень самофінансування та самоокупності.

Характерною особливістю діяльності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» було те, що всю свою діяльність підприємство фінансувало власними фінансовими ресурсами, не залучаючи довгострокових банківських кредитів. Короткострокові банківські кредит були одноразовими і не значними.

Розширяючи свою діяльність, товариство покращувало майновий стан, за цей період значно зріс обсяг майна. Однак, показники розрахованих

коефіцієнтів свідчать про те, що майновий стан необоротних активів є не задовільним, оскільки основні засоби зношені майже на 30 %.

Аналіз фінансового стану ТДВ «Чернівецький хімічний завод» в період 2018-2022 рр. був фінансово стійким, про це свідчать позитивні показники фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та показники фінансових результатів діяльності. Позитивним моментом для даного підприємства є також те, що протягом всього періоду дослідження підприємство працювало прибутково. Обсяг прибутку зростав з кожним роком, показники рентабельності по всіх позиціях також були позитивні.

РОЗДІЛ 3. ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ЙОГО ВПЛИВУ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Розвиток методичних підходів до оцінювання фінансового потенціалу ТДВ «Чернівецький хімічний завод»

Існує потреба у підвищенні фінансового потенціалу ТДВ «Чернівецький хімічний завод», реалізація якої є необхідною умовою для фінансової стійкості товариства та його інвестиційної привабливості. Також, проблематичні питання загострюється на фоні значних інфляційних та девальваційних процесів, дефіцитності фінансових ресурсів на внутрішньому фінансовому ринку та подорожчання їхньої вартості, що стимулює товариство обирати новий якісний підхід до оцінювання та реалізації власного фінансового потенціалу.

Сучасні умови господарської діяльності, які зумовлені економічною та політичною нестабільністю в державі, посиленням процесів глобалізації і ростом конкуренції, змушують вітчизняні підприємства функціонувати більш раціонально, спрямовуючи свою господарсько-виробничу діяльність не тільки на забезпечення поточного виробничо-господарського процесу, а й на планування майбутньої діяльності та збільшення фінансового потенціалу.

Аналіз наукових підходів до визначення дефініції «фінансовий потенціал підприємства» надає нам можливість констатувати, що на сьогодні немає єдиної наукової думки щодо трактування суті цього поняття. Але дослідження наукових публікацій по цій проблематиці свідчать, що в економічній науці сформувалося три основних підходи, стосовно яких «фінансовий потенціал підприємства» розглядається як:

- «- сукупність фінансових ресурсів підприємства;
- можливості підприємства щодо залучення фінансових ресурсів із різних джерел та ефективне управління ними;

- забезпечення діяльності підприємства як у поточному періоді, так і на перспективу у контексті реалізації тактичних та стратегічних цілей та завдань підприємства» [26, с. 161-171.].

Також це надало нам змогу виокремити три підходи до розуміння суті «фінансовий потенціал підприємства», а саме: ресурсний, результативний та комплексний (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Підходи до оцінювання фінансового потенціалу підприємства
ТДВ «Чернівецький хімічний завод»

Підходи	Характеристики
Ресурсний	Фінансовий потенціал визначається як сукупність фінансових ресурсів, що беруть участь у виробничо-господарській діяльності
Результативний	Фінансовий потенціал підприємства визначається переважно процесом фінансового управління, яке здатне організовувати постійний розвиток підприємства на основі використання інструментів фінансового управління, якісного обліку тощо
Комплексний	Підхід, який під час визначення фінансового потенціалу базується на поєднанні таких компонентів, як фінансові ресурси підприємства, їх можливості приносити економічні вигоди, необхідність ефективної системи управління ними та забезпечення процесів їх відтворення

Ресурсний підхід є найбільш вузьким з практичного погляду так, як засновується на оцінюванні тільки наявних ресурсів підприємства, характеризується статичністю оцінки в даний період. Але саме він надає можливість вибрати необхідні кількісні показники для оцінки фінансового потенціалу підприємства.

Застосування результативного підходу як основного для розуміння поняття фінансового потенціалу підприємства також є вузьким, тому що він не враховує його особливі ознаки, а зосереджує свою увагу на управлінському процесі та прихованих можливостях його реалізації за рахунок різних джерел.

Відповідно комплексний підхід включає риси обох підходів:

- є структурним компонентом економічного потенціалу підприємства;

- здійснюється оцінка формування та використання наявних фінансових ресурсів;
- в процесі оцінювання фінансового потенціалу підприємства лежить комплекс кількісних показників, що надають можливість оцінювати не лише стан фінансових ресурсів, а й раціональність їх використання;
- має динамічну структуру;
- залежить від механізму управлінських процесів щодо його формування, нагромадження, реалізації та відтворення;
- спрямований на ефективне співвідношення і реалізацію оперативних та стратегічних цілей розвитку [32].

Таким чином, узагальнюючи вищевикладене та з метою розроблення комплексного підходу до оцінювання «фінансовий потенціал підприємства» будемо розуміти як сукупність наявних та потенційних фінансових ресурсів і можливостей, які повинні бути акумульовані для досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємства для отримання максимально позитивного фінансового результату [52].

З урахуванням вищезазначеного можна стверджувати про значимість оцінювання фінансового потенціалу підприємства саме комплексним підходом, який недостатньо розглядається науковцями. А застосовувані підходи зводяться до фрагментарної оцінки окремих показників фінансової звітності і в основному використовують ресурсний або результативний підходи. Тому для покращання оцінювання фінансового потенціалу підприємства пропонуємо здійснювати оцінку, яка засновується на визначенні оптимального ступеня дебіторської та кредиторської заборгованостей та їх співставлення, ступеня ліквідності та аналізі загального інтегрального показника фінансового потенціалу підприємства на основі застосування рейтингових оцінок [50].

Отже, оцінювання фінансового потенціалу суб'єкта господарювання пропонуємо здійснювати за такою структурно-логічною моделлю за відповідними етапами.

Перший етап зводиться до збору та обробці відповідної інформації для проведення оцінювання фінансового потенціалу суб'єкта господарювання, що базується на даних фінансової звітності ТДВ «Чернівецький хімічний завод».

Так як дебіторська заборгованість суб'єкта господарювання достатньо впливає на його виробничу діяльність, зокрема, визначає ступінь мобільності фінансових ресурсів, зумовлює стан загальної ліквідності суб'єкта господарювання та надає можливість погашати свою заборгованість за рахунок грошових коштів від основної операційної діяльності підприємства, то, на нашу думку, потрібно визначати нереалізований потенціал цього показника, а саме оптимальну суму цієї заборгованості [35].

Другий етап включає розрахунок загального оптимального розміру дебіторської заборгованості суб'єкта господарювання з урахуванням оптимізації дебіторської заборгованості за товари, роботи чи послуги.

Необхідно відмітити, що дебіторська заборгованість за товари, роботи чи послуги вигідна певним чином для суб'єкта господарювання, оскільки показує про ріст його товарообігу та валового доходу і прибутку. Але при цьому в умовах високої інфляції кошти в дебіторській заборгованості можуть знецінюватися.

Крім того, дебіторська заборгованість за своєю економічною суттю відволікає з господарського обігу кошти суб'єкта господарювання, а це вимагає пошуку додаткових джерел залучення фінансових ресурсів для здійснення виробничо-господарської діяльності. При цьому, оскільки дебіторська заборгованість завжди виступає безкоштовним фінансуванням покупців, для суб'єкта господарювання важливо фінансувати виробничо-господарський процес за рахунок також безкоштовно залучених фінансових ресурсів, а саме кредиторської заборгованості.

Третій етап включає оптимізацію кредиторської заборгованості на базі застосування багатокритеріальної моделі, що засновується на одночасному виконанні таких критеріїв, як нормальний ступінь ліквідності, оптимальний

обсяг дебіторської заборгованості, нормальний ступінь співставлення дебіторської та кредиторської заборгованості та оборотності кредиторської заборгованості. Дана багатокритеріальна модель оптимізації дасть змогу в оцінюванні фінансового потенціалу суб'єкта господарювання враховувати потенційну ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість підприємства.

Отже оцінка співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей є важливим показником ефективного використання фінансового потенціалу суб'єкта господарювання так, як даний показник свідчить про ефективність використання фінансових ресурсів підприємством. Визначення показника співвідношення поточної дебіторської та кредиторської заборгованості говорить про можливість здійснювати оплату з постачальниками, найманими працівниками та іншими кредитодавцями за рахунок дебіторів у межах досліджуваного періоду. Якщо значення показника більше одиниці, то це говорить про значний відтік фінансових ресурсів суб'єкта господарювання дебіторами, що зменшує спроможність підприємства відповідати за своїми зобов'язаннями. Якщо значення показник менший одиниці, то суб'єкт господарювання має можливість фінансувати дебіторську заборгованість та частину інших фінансових активів за рахунок кредиторської заборгованості. З метою збереження фінансової стійкості суб'єкта господарювання кредиторська заборгованість може лише на 10 % перевищувати дебіторську [37].

Висока питома вага дебіторської заборгованості в активах та кредиторської в пасивах підприємства впливає на фінансовий стан, ступінь платоспроможності та фінансової стійкості суб'єкта господарювання, що визначає необхідність і значущість управління ними.

Визначення оптимальної суми кредиторської заборгованості передбачає складання системи рівнянь.

Показник оборотності кредиторської заборгованості показує розширення або зменшення господарського кредиту, наданого суб'єкту

господарювання. Ріст показника означає зростання швидкості оплати заборгованості суб'єкта господарювання, зменшення вказує на ріст покупок підприємства у кредит.

Також у систему рівнянь необхідно додати коефіцієнт покриття, який характеризує стан ліквідності суб'єкта господарювання.

Четвертий етап передбачає оцінювання фінансового потенціалу суб'єкта господарювання на предмет відповідності фактичного значення граничному з урахуванням нових оптимізованих значень коефіцієнтів фінансової звітності, що надає можливість визначити нереалізований фінансовий потенціал суб'єкта господарювання. Цей процес пропонуємо використовувати за науково-методичним підходом, запропонованим О. І. Маслак [31]. Таким чином, отримана інформація відображає ступінь фінансового потенціалу суб'єкта господарювання за попередні роки, динаміку у фінансовій сфері, але не показує його незадіяних фінансових можливостей. Оскільки фінансовий потенціал суб'єкта господарювання за своєю суттю повинен показувати не лише наявні, а й потенційні можливості суб'єкта господарювання, то показник ступеня його застосування повинен відображати рівень досягнення максимально можливих фінансових коефіцієнтів. З цієї точки зору більш доцільно для оцінювання рівня використання фінансового потенціалу суб'єкта господарювання використовувати інтегральний показник найвищих фінансових результатів суб'єкта господарювання, нормований за граничними значеннями.

Грунтовне вивчення динаміки значень наведених фінансових показників надає можливість отримати комплексну характеристику діяльності суб'єкта господарювання, його конкурентоспроможності, надійності, яке вплине на його інвестиційну привабливість.

П'ятий етап оцінювання фінансового потенціалу підприємства передбачає аналіз отриманих результатів та складання плану заходів щодо досягнення граничного оптимізованого значення фінансового потенціалу

суб'єкта господарювання з урахуванням процедур оптимізації окремих показників.

Отже оцінимо стан дебіторської та кредиторської заборгованостей на ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за досліджувані роки та визначимо їх оптимальне співвідношення. Так протягом досліджуваного періоду на ТДВ «Чернівецький хімзавод» здійснювались операції, за якими виникала дебіторська заборгованість (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Аналіз динаміки розміру дебіторської заборгованості ТДВ
«Чернівецький хімічний завод» (тис. грн., %)*

Показники	2018	2019	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення, тис. грн. 2022/2021	Темп росту, % 2022/2021
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	3425	3264	4736	10331	1134	-9197	11,0
дебіторська заборгованість за розрахунками:							
за виданими авансами	306	242	297	354	767	413	216,7
з бюджетом	171	-	190	1295	1438	143	111,0
Інша поточна заборгованість	104	60	178	274	44	-230	16,1
Усього дебіторська заборгованість	4006	3566	5401	12254	3383	-8871	27,6

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

Аналіз динаміки дебіторської заборгованості ТДВ «Чернівецький хімічний завод» констатує про її зменшення у 2022 році на 9197 тис. грн., що у відсотковому значенні становить 27,6 %. Особливу увагу в процесі оцінювання дебіторської заборгованості необхідно приділити увагу статті «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги», яка зазвичай має найбільшу частку в загальній сумі дебіторської заборгованості. Ця частка дебіторської заборгованості вказує, яка частина оборотних засобів підприємства зосереджена в розрахунках.

Отже, у структурі дебіторської заборгованості підприємства за 2018-2021 рр. переважала дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (85,5 %, 91,5 %, 87,7 % і 84,3 % відповідно), але вже у 2022 році її частка

становила лише 33,5 %, а зросла дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом на 143 тис. грн.

Для подальшого оцінювання дебіторської заборгованості, потрібно розглянути, яку саме питому вагу вона займає в загальному обсязі оборотних активів товариства, тобто як її обсяг впливає на обігові кошти підприємства (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Питома вага дебіторської заборгованості ТДВ «Чернівецький хімічний завод» у оборотних активах (%)*

Показники	2018	2019	2020	2021	2022
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	13,4	10,1	11,3	22,1	1,9
дебіторська заборгованість за розрахунками:					
за виданими авансами	1,2	0,8	0,7	0,8	1,3
з бюджетом	0,7	-	0,5	2,8	2,4
Інша поточна заборгованість	0,4	0,2	0,4	0,6	0,1
Усього дебіторська заборгованість	15,7	11,0	13,0	26,2	5,7

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

Дані таблиці констатують, що питома вага дебіторської заборгованості все-таки зменшилася у 2022 році до 5,7 % порівняно з 2021 роком, де вона складала найбільшу частку на протязі досліджуваного періоду. Така тенденція позитивно впливає на загальну оборотність оборотних коштів товариства і не призводить до затримки платежів і розрахунків та появи надлишкової кредиторської заборгованості.

Враховуючи досвід вітчизняних господарюючих суб'єктів, що ведуть успішну виробничо-господарську діяльність, дебіторська заборгованість у їхніх оборотних активах повинна не перевищувати 20-21 %. Цей показник є одним із основних факторів, що визначає загальний розмір неоплачених рахунків за дебіторською заборгованістю.

Наступним етапом оцінювання дебіторської заборгованості є розрахунок періоду оборотності дебіторської заборгованості, кількості оборотів та коефіцієнту закріплення дебіторської заборгованості на 1 грн. реалізованої продукції (табл. 3.4).

Розрахунок показників оборотності дебіторської заборгованості ТДВ
«Чернівецький хімічний завод»*

Коефіцієнт	2018	2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт оборненості дебіторської заборгованості, в днях	$(4006 * 360) / 47513 = 30,4$	$(3566 * 360) / 66273 = 19,4$	$(5401 * 360) / 64645 = 30,1$	$(12254 * 360) / 79086 = 55,8$	$(3383 * 360) / 71279 = 17,1$
Кількість обертів	$47513 / 4006 = 11,9$	$66273 / 3566 = 18,6$	$64645 / 5401 = 12,0$	$79086 / 12254 = 6,5$	$71279 / 3383 = 21,1$
Коефіцієнт закріплення дебіторської заборгованості	$4006 / 47513 = 0,1$	$3566 / 66273 = 0,1$	$5401 / 64645 = 0,1$	$12254 / 79086 = 0,01$	$3383 / 71279 = 0,1$

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

Можна зробити висновок, що в 2022 році оборотності дебіторської заборгованості склала 17,1 днів, тобто 21,1 обертів на рік. Закріплення дебіторської заборгованості на 1 грн. реалізованої продукції склало 0,1 грн. і це найкращі результати за досліджувані роки на підприємстві. Таке тенденція є досить позитивною, тому що дебіторська заборгованість обертається досить швидко і немає великих сум простроченої заборгованості.

Оцінювання дебіторської заборгованості підприємства необхідно доповнити оцінкою його кредиторської заборгованості за досліджувані роки (табл. 3.5).

Як констатують дані табл. 3.5 загальна кредиторська заборгованість ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за досліджуваний період збільшилася, що негативно може вплинути на майбутній фінансовий стан підприємства.

Оцінювання стану дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства на кінець досліджуваного періоду передбачає також її порівняльний аналіз (табл. 3.6).

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості на ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2022 рік показав про загальне перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською на суму 1003 тис. грн.

Таблиця 3.5

Аналіз динаміки розміру дебіторської заборгованості ТДВ
«Чернівецький хімічний завод» (тис. грн., %)*

Показники	2018	2019	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення, тис. грн. 2022/2021	Темп росту, % 2022/2021
Короткострокові кредити банків	606	600	500	-	1000	1000	-
Поточна кредиторська заборгованість за:							
довгостроковими зобов'язаннями	-	-	-	-	-		
товари, роботи, послуги	373	602	583	1336	961	-375	72,0
розрахунки з бюджетом	320	408	636	579	436	-143	75,3
розрахунки зі страхування	127	166	228	182	216	34	118,7
розрахунки з оплати праці	469	560	824	931	859	-72	92,3
за одержаними авансами	10	8	12	15	1659	1644	11060
за розрахунки з учасниками	6	26	26	43	66	23	153,5
інші поточні зобов'язання	215	234	256	261	325	64	124,5
Усього кредиторська заборгованість	2126	2604	3065	3347	5522	2175	165,0

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Б, В, Г, Д, Ж.

Таблиця 3.6

Порівняльний аналіз стану дебіторської та кредиторської заборгованості на ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2022 рік (тис. грн.)*

Показники	Дебіторська	Кредиторська	Перевищення заборгованості	
			Дебіторської	Кредиторської
Заборгованість за товари, роботи, послуги:	1134		134	-
Заборгованість за кредити банку		1000	-	-
Заборгованість за розрахунками	1438			
розрахунки з бюджетом		436	1002	
розрахунки зі страхування		216	-	216
розрахунки з оплати праці		859	-	859
Заборгованість за авансами	767	1659	-	892
Заборгованість за розрахунками з учасниками		66	-	66
Інші поточна зобов'язання		325	-	325
Усього заборгованість	3383	5522	1136	2139

*Джерело: звітність ТДВ «Чернівецький хімічний завод», дод. Ж.

Це констатує про те, що майбутні платежі не зможуть перекритися майбутніми надходженнями, а це негативно теж вплине на майбутній фінансовий стан підприємства.

Таким чином, ця оптимізаційна модель дає змогу комплексно оцінювати фінансовий потенціал суб'єкта господарювання. Так, досягнення підприємством оптимальних розмірів дебіторської та кредиторської заборгованостей позитивно впливає на ступінь використання фінансового потенціалу та його інвестиційну привабливість. Тому підприємству потрібно вживати комплекс відповідних заходів для досягнення оптимального співвідношення між дебіторською і кредиторською заборгованістю та оптимального рівня ліквідності.

3.2. Формування механізму покращення інвестиційної привабливості на підприємстві

Інвестиційна привабливість підприємства значною мірою залежить від розробки конкретної стратегії, яка пов'язана, як із провадженням у майбутньому його інвестиційного та фінансового потенціалу, так і з забезпеченням дотримання основних положень загальної стратегії фінансово-економічного розвитку та важливих цілей функціонування підприємства. Якщо підприємство потребує залучення додаткових інвестицій, то керівники підприємства повинні сформувати чітку програму заходів щодо підвищення інвестиційної привабливості.

Зростання інвестиційної привабливості підприємства можна досягти за допомогою наступного:

- акумуляції та покращання ефективності використання соціальних, політичних, економічних, законодавчих та природних чинників зростання продуктивності;

- покращання умов функціонування бізнесу як результат підтримки його конкурентоспроможності, а також мінімізації ризиків.

Фактори, які впливають на інвестиційну привабливість підприємства можна поділити на дві групи: внутрішні та зовнішні.

Внутрішні чинники залежать безпосередньо від результату виробничо-господарської діяльності суб'єкта господарювання. Отже, зміна внутрішніх чинників є основним методом впливу на ступінь інвестиційної привабливості підприємства. До основних внутрішніх чинників, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства, належать наступні:

- рентабельність;
- ліквідність;
- фінансова стійкість та платоспроможність.

Аналіз, проведений у другому розділі, показав достатній рівень рентабельності та ліквідності ТДВ «Чернівецький хімічний завод». Також можна помітити значне зростання заборгованості ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2022 рік.

Проблема фінансової стійкості на сьогодні є досить важливою у сфері управління фінансами вітчизняних підприємств. Підвищити фінансову стійкість ТДВ «Чернівецький хімічний завод», за рахунок впливу на внутрішні чинники, можна за допомогою реалізації ряду заходів. Насамперед потрібно вдосконалення його організаційної структури та структури управління. Потрібно частіше і регулярно оцінювати фінансову діяльність товариства для того, щоб керувати фінансовою стійкістю та контролювати ступінь його платоспроможності.

Зовнішнім чинником являється репутація ТДВ «Чернівецький хімічний завод» на ринку, тобто його конкурентоспроможність. З аналізу другого розділу ми побачили, що підприємству необхідно звернути увагу на зовнішні чинники його інвестиційної привабливості.

На основі проведеного дослідження можна запропонувати наступні заходи, які можуть допомогти підвищити інвестиційну привабливість:

1. Організація виробництва. Її реалізація та результати повинні відповідати очікуванням груп споживачів. Тобто повинна бути не тільки

споживча якість продукції, а ще і її маркетингова якість: ціна, гарантія, гарантійне обслуговування після продажу тощо.

2. Формування умов для зниження собівартості продукції.

3. Формування і підтримка технологічності виробництва над іншими учасниками ринку, у зв'язку з цим потрібно оновлення технологій, які застосовуються при виробництві, маркетингу та управлінню.

4. Інноваційна політика підприємства.

Також для підвищення інвестиційної привабливості підприємства потрібно розглянути механізм управління інвестиційною діяльністю. Це орієнтована система діяльності, яка дає можливість досліджувати, інвестиційну спроможність та взаємодію всіх учасників інвестиційної діяльності.

Ефективність реалізації цього механізму на рівні суб'єкта господарювання полягає у збільшенні чистого прибутку, продуктивності праці, а також із збільшенням рівнів - організаційного, економічного, соціального, екологічного, інноваційного тощо. Механізм підвищення інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання буде являти собою комплексну систему, що складається із взаємопов'язаних рівнів, кожен з яких сприяє функціонуванню єдиного цілого.

1. Організаційний механізм управління інвестиційною діяльністю утворюється всередині підприємства і включає сукупність елементів виробничо-господарського процесу (засоби виробництва і робоча сила), а також сукупність законодавчих актів, що регулюють взаємодію та стимулювання інвестиційної діяльності на підприємстві. На цьому етапі реалізується інвестиційна стратегія, а також загальна стратегія економічного зростання підприємства.

2. Економічний механізм управління інвестиційною діяльністю - це сукупність методів, важелів, інструментів і методів керування економічними процесами та економічними об'єктами, що засновуються на системі економічних законів, принципів і методів управління та можуть створювати

реальні можливості та інвестиційне середовище, стимулювати інвестиційний ринок, що призводить до позитивних економічних і фінансових результатів.

3. Інноваційний механізм управління інвестиційною діяльністю – це процес, який взаємодіє з наукою, технікою і виробництвом на підприємстві. Головною ланкою цього процесу виступають науково-технічні знання, виробничий досвід і кадри. Тільки за допомогою науково-технічних знань, виробничого досвіду і робочої сили реалізуються інноваційні процеси.

Схема механізму покращення інвестиційної привабливості представлена на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Механізм покращення інвестиційної привабливості

Механізм покращення інвестиційної привабливості має виконувати наступні функції в ТДВ «Чернівецький хімічний завод»:

- 1) організація виробничої діяльності;
- 2) формування умов для науково-технічного розвитку;
- 3) формування інноваційного портфолію;

- 4) оцінювання і моніторинг грошових потоків, пов'язаних з реалізацією інвестиційних проєктів;
- 5) створення інвестиційного портфеля;
- 6) оцінка та моніторинг показників інвестиційних проєктів;
- 7) взаємоузгодженість між усіма структурними елементами виробничої діяльності в цілісну систему.

Отже, в умовах посилення конкуренції між суб'єктами господарювання все більш важливого значення набувають практичні підходи до управління фінансовим потенціалом підприємства. Фінансовий потенціал можна визначати як взаємозв'язки, що виникають у суб'єкта господарювання з метою досягнення максимального позитивного фінансового результату та його впливу на інвестиційну привабливість за умов:

- запозичення та залучення капіталу в необхідному розмірі для реалізації ефективних інвестиційних проєктів;
- наявності достатнього обсягу власного капіталу для реалізації умов ліквідності і фінансової стійкості підприємства;
- рентабельності власного і запозиченого капіталу;
- наявності ефективної системи управління фінансовим потенціалом, яка забезпечує прозорість теперішнього і майбутнього фінансового стану.

Ефективність функціонування суб'єкта господарювання залежить не тільки від розміру, а й від величини впливу фінансового потенціалу на інвестиційний та виробничий процеси підприємства. Таким чином, ефективне управління фінансовим потенціалом підприємства дозволяє скоординувати взаємоузгодженість його елементів та визначати прогресивний інструментарій прогнозування і оцінювання його основних параметрів для досягнення головної цілі.

Ефективна діяльність підприємства залежить від багатьох факторів, при цьому одним з найвпливовіших є його фінансовий потенціал. Сучасні умови господарювання вимагають від суб'єктів господарювання врахування відповідних елементів управління фінансовим потенціалом, як

платоспроможність, кредитоспроможність, фінансова стійкість та ділова активність, що визначається: ефективністю його оборотних коштів, прибутковістю та рентабельністю, таких, як потенціал формування та повнота застосування фінансових ресурсів, збалансування грошових потоків і ступінь фінансового ризику [2, с. 270].

Використання й вдосконалення фінансового потенціалу підприємства до необхідної межі повинно надавати йому можливість для ефективного та раціонального використання своїх ресурсів, а отже сприяти поглинанню зовнішніх й внутрішніх дестабілізуючих чинників, що є свідченням стійкості функціонування [11, с. 16].

Шляхи управлінського впливу щодо зміцнення фінансового потенціалу підприємства та його впливу на інвестиційну привабливість представлено на рис. 3.2.

Першим етапом у покращанні фінансового потенціалу суб'єктів господарювання є пошук оптимального і раціонального співвідношення власного і боргового капіталу, яке могло би забезпечувати мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу.

В умовах всезростаючої конкуренції актуальності набуває оптимізація збутової політики суб'єкта господарювання. Підприємству необхідно вдосконалювати політику в галузі маркетингу з метою просування своїх товарів за рахунок покращання якості та зниження ціни від середньогалузевої. Розумний підхід до просування товарів надасть підприємству збільшити реалізацію виготовленої продукції, що сформує реальні передумови для виходу підприємства з фінансово-економічної кризи.

Ще одним шляхом нарощування фінансового потенціалу суб'єкта господарювання є зростання грошових коштів на розрахунковому рахунку підприємства, що збільшить показник абсолютної ліквідності і дозволить суб'єкту господарювання отримувати довго- і короткострокові кредити в банку для фінансування своєї поточної діяльності.

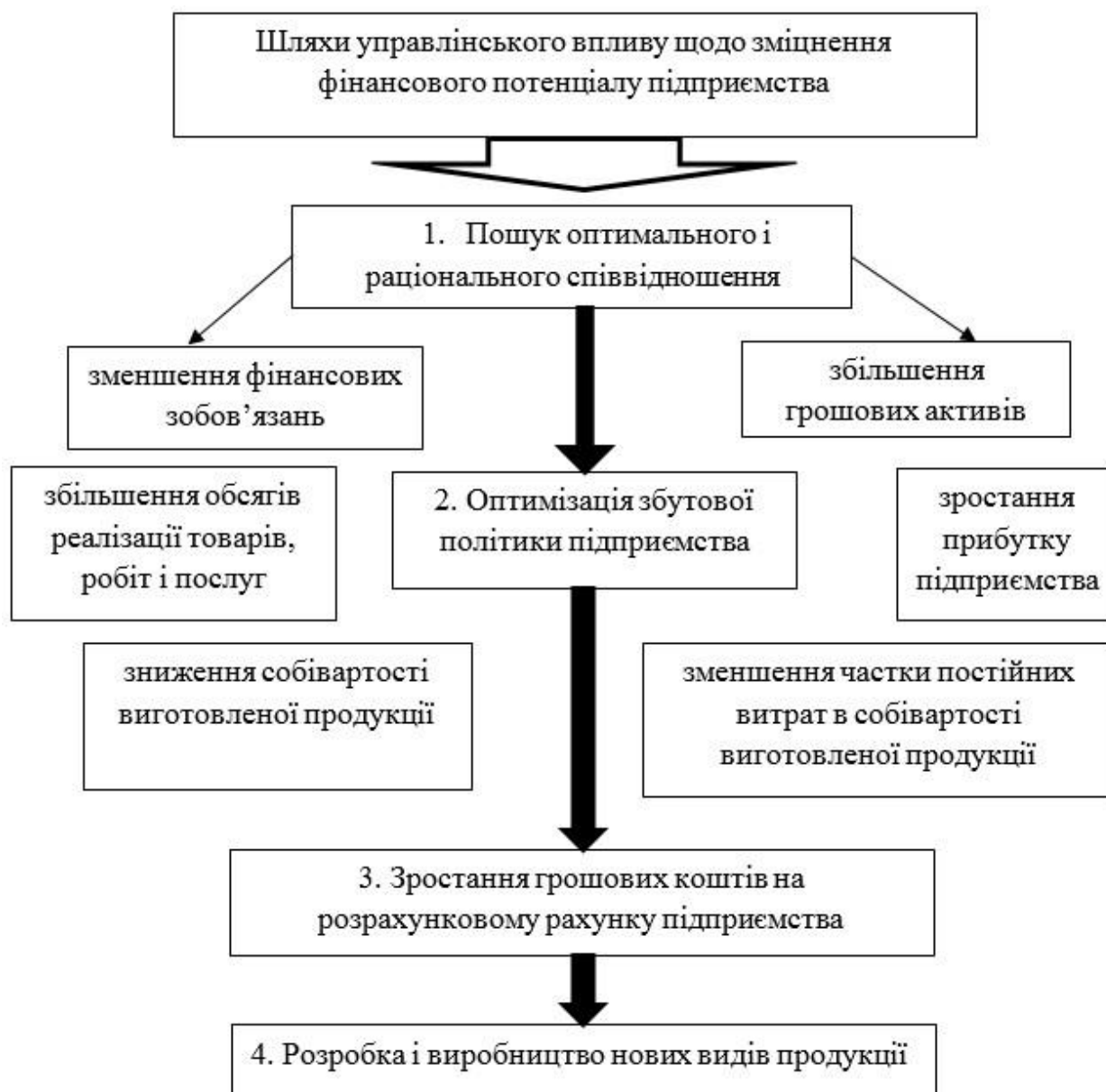

Рис. 3.2. Шляхи управлінського впливу щодо зміцнення фінансового потенціалу підприємства [18, с. 50]

Зростання грошових коштів можна забезпечити за рахунок реалізації вільних виробничих і невиробничих фондів та здачі їх в оренду.

Наступним шляхом покращання фінансового потенціалу суб'єкта господарювання повинно бути розробка і виробництво нових видів продукції, яка буде цікавити споживачів. Фінансовий стан суб'єкта господарювання не може бути стійким, якщо він не отримує прибутку у обсягах, що забезпечують відповідний приріст фінансових ресурсів, необхідний для зміцнення матеріально-технічної бази підприємства.

На рівні управління фінансовим потенціалом підприємства потрібно досконало визначити всі можливості, які є у кожного суб'єкта господарювання для досягнення та підтримання стійкого й ефективного розвитку свого бізнесу. А від вирішення цих питань суб'єктами господарювання залежить фінансова стійкість на всіх інших ланках управління виробництвом. Збалансованість досягається шляхом забезпечення оптимальних і раціональних кількісних співвідношень між структурними елементами фінансового потенціалу.

Система заходів для підтримки фінансового потенціалу суб'єкта господарювання на найбільш оптимальному рівні повинна включати:

- постійний контроль зовнішнього і внутрішнього стану підприємства;
- розробку заходів із зменшенням зовнішньої вразливості підприємства;
- розробку підготовчих планів та здійснення превентивних заходів при виникненні загрозливих ситуацій;
- координацію дій всіх учасників і моніторинг за виконанням заходів та їхніми результатами.

Отже, необхідно забезпечувати систему фінансового контролю за кожним структурним елементом фінансового потенціалу підприємств, яка мала би можливість її оптимізувати і раціонально здійснювати відповідно до перспектив розвитку підприємства. Так, якщо при контролі виявлено недостатній рівень фінансової стійкості суб'єкта господарювання, то можна послідовно реалізувати наступні дії [29]:

- оптимізацію руху фінансових ресурсів суб'єкта господарювання і врегулювання фінансових відносин, які можуть виникнути під час розрахункових відносин між агентами з метою їх ефективного і раціонального розподілу;
- розробка стійкої фінансової стратегії підприємства;
- розробка інвестиційних проектів на майбутнє;
- розрахунок прогностичних значень реалізації виготовленої продукції (планів продажів) та інвестиційних планів;

- визначення джерел фінансування виробничо-господарської діяльності, а також бюджетне фінансування, довго- та короткострокове кредитування тощо.

Таким чином, за рахунок фінансової стійкості суб'єкт господарювання здатен ефективно вкладати кошти у розробку нових товарів, робіт і послуг, освоювати нові ринки збуту, удосконалювати маркетингову стійкість, розвивати нові напрями діяльності, підтримувати інвестиційну діяльність, і, маючи професійний персонал, забезпечувати кадрову стійкість підприємства та ефективний процес управління ним.

Висновки до третього розділу

У третьому розділі було розглянуто розвиток підходів до оцінювання фінансового потенціалу та його впливу на інвестиційну привабливість підприємства.

Метою оцінювання фінансового потенціалу є оптимізація фінансових і грошових потоків, співставлення витрат та результатів для зростання позитивного фінансового результату. Основна мета управління фінансовим потенціалом підприємства полягає у збільшенні обсягів виробництва, мінімізації ризиків, забезпеченні прибутковості і рентабельності діяльності, фінансової рівноваги, ліквідності та фінансової стійкості ТДВ «Чернівецький хімічний завод».

З огляду на постійні зміни у зовнішньому середовищі, що спричинені економічними та політичними кризами в нашій державі поряд зі зростаючою конкуренцією на внутрішньому ринку, значущим є дослідження сутності фінансового потенціалу суб'єкта господарювання та розроблення комплексного науково-методичного підходу до його оцінювання. Слід зазначити, що сучасні методи оцінювання фінансового потенціалу суб'єкта господарювання надають можливість визначати рівень фінансового

потенціалу з урахуванням оптимізованих значень дебіторської та кредиторської заборгованостей.

Фінансовий потенціал підприємства є складною, динамічною системою, елементи якої взаємодоповнюють один одного. Кожен з елементів залежить від рівня розвитку суб'єкта господарювання, його конкурентного становища на ринку, можливості залучення та використання окремих видів джерел фінансування, ефективності системи управління.

Управління фінансовим потенціалом суб'єкта господарювання є інтегрованим процесом управлінських функцій, головними із яких є планування, організація, практичне керівництво та моніторинг за досягненням результатів з подальшим коригуванням у разі потреби.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження в кваліфікаційній роботі нами були зроблені наступні обґрунтовані висновки теоретичного і практичного характеру.

1. Фінансовий потенціал підприємства включає відносини, що здійснюються на підприємстві для досягнення максимально можливого фінансового результату при умові наявності власного капіталу, достатнього для здійснення умов ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості; можливості залучення капіталу в достатньому обсязі, необхідному для здійснення ефективних інвестиційних проєктів; рентабельності вкладеного капіталу; необхідної ефективної системи управління фінансами; забезпечення прозорості поточного та майбутнього фінансового стану.

2. На формування та використання фінансових ресурсів суб'єкта господарювання впливають різноманітні фактори, які можна поділити на внутрішні, які пов'язані нерозривно з виробничо-господарською діяльністю підприємства, та зовнішні, а також прямого і непрямого (опосередкованого) впливу.

Створення умов ефективного формування та використання фінансового потенціалу підприємства надає йому можливість підтримувати платоспроможність і ліквідність, збільшувати додану вартість, а отже, і свою ринкову вартість, що сприятиме задоволенню фінансових інтересів інвесторів, акціонерів, кредиторів та інших зовнішніх суб'єктів оцінювання вкладання коштів у досліджуване підприємство.

3. Фінансове забезпечення діяльності виражає загальну вартість фінансових ресурсів, що залучаються із різних джерел. Фінансові ресурси виступають основою функціонування підприємств та використовуються для фінансового забезпечення досягнення стратегічних цілей підприємства. Фінансове забезпечення діяльності підприємства представлене у формі фінансового капіталу.

Діяльність ТДВ «Чернівецький хімічний завод» в значній мірі залежить від фінансового забезпечення, яке виражене обсягами фінансових ресурсів мобілізованих з різних джерел. Основним джерелом фінансових ресурсів даного товариства є власні ресурси, основу яких складає в власний капітал. Саме його зростаючий обсяг забезпечував товариству високий рівень самоокупності та самофінансування. Володіння достатнім обсягом капіталу дозволяло підприємству покращити фінансовий потенціал підприємства.

ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за період 2018-2022 років щорічно нарощувало обсяги капіталу. Це свідчить про розширення діяльності та водночас, про розширення інвестиційних можливостей підприємства.

4. Аналіз дозволив визначити фінансові проблеми, а також рівень фінансової та інвестиційної спроможності підприємства, намітити шляхи його перспективного розвитку. З метою визначення інвестиційних потреб та інвестиційної спроможності підприємства були оцінені показники майнового стану підприємства.

Майновий стан хімзаводу не є задовільним, про це свідчать розраховані коефіцієнти зносу основних засобів, які впродовж досліджуваного періоду коливалися в межах 60,8 - 66,6%. Отже, основні засоби підприємства менше ніж на половину придатні до експлуатації, так в 2018 р. коефіцієнт придатності складав 33,4 %, в 2019 р.- 33,3 %, в 2020 р. зріс до 35,7 %, в 2020 р. до 36,9 %, в 2022 р. до 39,2 %. Саме в останні роки зросла вартість основних засобів в результаті їх оновлення.

В подальшому підприємству потрібно інвестувати кошти в оновлення матеріально-технічної бази, замінити морально застаріле устаткування та обладнання новим енергозберігаючим, діючі основні засоби відремонтувати та реконструювати. Інвестиційне вкладення коштів в покращення матеріально-технічної бази дасть в перспективі позитивний ефект та забезпечить розвиток підприємства.

5. Для оцінки рівня фінансового потенціалу підприємства було проаналізовані показники фінансової стійкості, а саме коефіцієнт фінансової

залежності, фінансової автономії (незалежності) та коефіцієнт фінансового ризику.

Визначені коефіцієнти фінансової стійкості були позитивними, тобто це означало, що товариство могло забезпечувати своє самофінансування і бути незалежним від кредиторів, а також змогло виконувати свої зобов'язання за рахунок власних коштів.

6. В процесі аналізу визначено коефіцієнти абсолютної, поточної та швидкої ліквідності, які характеризують здатність активів підприємства перетворюватись в грошові кошти, а також показують частку заборгованості, яку підприємство може погасити негайно впродовж досліджуваного періоду. Дані показники відповідали нормативному значенню. Це означало, що товариство було спроможне повністю виконувати фінансові зобов'язання та могло приймати правильні фінансові рішення.

7. Для повного аналізу були проаналізовані показники ділової активності підприємства. За даними розрахунків було визначено, що товариство впродовж досліджуваного періоду покращувало використання оборотного капіталу та збільшувало оборотність оборотних активів, яка знаходилась в діапазоні 5,9 - 6,6 і характеризувалась зростанням. Це свідчить проте, що товариство прискорювало оборотність оборотних активів і це позитивно.

8. Проведений фінансовий аналіз показників фінансового стану підприємства дає підстави стверджувати, що дане підприємство є фінансово спроможним, самодостатнім з високим показником самофінансування та позитивними показниками використання власного капіталу, оборотних активів та виконання фінансових зобов'язань. Крім того товариство має можливість забезпечувати свою інвестиційну привабливість і вкладати кошти в інвестиційні проекти.

9. Визначення можливостей зростання фінансового потенціалу пов'язане з визначенням закономірностей та тенденцій поточної фінансової діяльності та її результативності. Слід зазначити, що впродовж

досліджуваного періоду ТДВ «Чернівецький хімічний завод» працювало прибутково, тобто сума отриманих доходів перевищувала суму здійснюваних витрат.

10. Досягнення підприємством оптимальних розмірів дебіторської та кредиторської заборгованостей позитивно впливає на ступінь використання фінансового потенціалу та його інвестиційну привабливість. Тому підприємству потрібно вживати комплекс відповідних заходів для досягнення оптимального співвідношення між дебіторською і кредиторською заборгованістю та оптимального рівня ліквідності.

11. Необхідно забезпечувати систему фінансового контролю за кожним структурним елементом фінансового потенціалу підприємств, яка мала би можливість її оптимізувати і раціонально здійснювати відповідно до перспектив розвитку підприємства. Так, якщо при контролі виявлено недостатній рівень фінансової стійкості суб'єкта господарювання, то можна послідовно реалізувати наступні дії:

- оптимізацію руху фінансових ресурсів суб'єкта господарювання і врегулювання фінансових відносин, які можуть виникнути під час розрахункових відносин між агентами з метою їх ефективного і раціонального розподілу;
- розробка стійкої фінансової стратегії підприємства;
- розробка інвестиційних проєктів на майбутнє;
- розрахунок прогностичних значень реалізації виготовленої продукції (планів продажів) та інвестиційних планів;
- визначення джерел фінансування виробничо-господарської діяльності, а також бюджетне фінансування, довго- та короткострокове кредитування тощо.

Таким чином, за рахунок фінансової стійкості суб'єкт господарювання здатен ефективно вкладати кошти у розробку нових товарів, робіт і послуг, освоювати нові ринки збуту, удосконалювати маркетингову стійкість, розвивати нові напрями діяльності, підтримувати інвестиційну діяльність, і, маючи професійний персонал, забезпечувати кадрову стійкість підприємства та ефективний процес управління ним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безбородова Т. В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємств. *Держава та регіони*. 2016. № 5. С. 21–23.
2. Белінська О.В. Сутність фінансового потенціалу підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2012. № 4. Т.3. С. 267–271.
3. Брюховецька Н. Ю. Модель управління фінансовим потенціалом підприємства: функціональний підхід. *Бізнес інформ*. Харків. 2019. № 8. С. 129–131.
4. Варналій З.С. Проблеми забезпечення фінансової стійкості суб'єктів малого та середнього бізнесу. URL: www.ya.org.ua/brochure/2009/001/000.htm
5. Васюренко В. А. Оцінка економічного потенціалу підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. № 17. Ч. 1. С. 51–54. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_17/1/14.pdf
6. Величко О. В. Сутність економічного потенціалу підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 9. С. 15–20.
7. Гавва В.Н., Божко Е.А. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: Навчальний посібник. Київ: «Центр навчальної літератури», 2014. 224 с.
8. Гавловська Н. І. Інституціональна природа економічної безпеки суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. *Бізнес Інформ*. Харків, 2016. № 5. С. 26–31.
9. Гаєвська Л. М. Інформаційне забезпечення оцінки економічного потенціалу промислового підприємства. *Інфраструктура ринку*. Одеса, 2018. Вип. 25. С. 213–217.

10. Голубєва Т.С., Колос І.В. Методологічні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 5. С. 66-71.
11. Горбонос Ф.В., Черевко Г.В. Економіка підприємств: Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2012. 463 с.
12. Громова А. Є. Фінансовий потенціал як основа формування прибутку підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2017. Вип. 5. С. 75–78. URL: [http://www. market-infr.od.ua/journals/2017/5_2017_ukr/16.pdf](http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/5_2017_ukr/16.pdf)
13. Данілова Е. І. Концепція системного підходу до управління економічною безпекою підприємства : монографія. Вінниця: Європейська наукова платформа, 2020. 342 с.
14. Дараган А. В., Геворкян А. Ю. Формування складників фінансового потенціалу підприємства. *Економічний простір*. Дніпро, 2021. № 167. С. 55–58.
15. Денисенко М. П., Повзун Д. І. Теоретичні аспекти економічної безпеки підприємства в умовах невизначеності середовища. *Інвестиції: практика та досвід*. Київ, 2019. № 16. С. 47–53.
16. Дзюбенко О. М. Властивості фінансового потенціалу як об'єкта економічного аналізу. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2017. № 3. С. 43–54.
17. Докієнко Л.М. Удосконалення процесу управління фінансовою стійкістю підприємств промисловості як необхідна передумова підвищення їх конкурентоздатності. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. Зб. наук. праць. 2014. Вип. 4 (28). С. 76-90.
18. Егоров П.В., Сердюк Ю.В. Модель оцінки структурної динаміки фінансового потенціала промислового підприємства. *Вісник Донецького університету економіки та права*. Донецьк: ДонУЕП, 2014. С. 42 – 52.

19. Задорожна І., Ерфан В., Готько Н. Управлінські підходи до формування фінансового потенціалу підприємства. *Геополітика України: історія і сучасність*. Ужгород, 2020. № 2 (25). С. 204–212.

20. Ковтуненко К. В., Шаповал Я. В. Використання методів стратегічного аналізу для оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Економіка. Управління. Інновації*. 2012. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2012_2_20

21. Костирко А. Г. Нарощування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств. *Сучасний стан та перспективи розвитку економіки України : матеріали XXVIII Міжнар. наук.- практ. конф.*, Львів, 2-3 серпня 2013 р. Львів: ЛЕФ, 2013. С. 75-77.

22. Костевич О. Д. Фінансовий потенціал як фактор сталого розвитку. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки»*. Чернігів : ЧДТУ, 2010. Вип. 43. С. 54–59.

23. Краснокутська Н. С. Потенціал торговельного підприємства : теорія та методологія дослідження : монографія. Київ : КНТЕУ, 2010. 247 с.

24. Крайник О. П., Клепикова З.В. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Мін-во освіти України, Держ. ун-т «Львівська політехніка». К.: Дакор, 2013. 260 с.

25. Кузенко Т.Б., Сабліна Н.В. Методичні підходи до управління фінансовим потенціалом підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. №4. С. 123–132.

26. Курінна О. Теоретичні аспекти управління фінансовим потенціалом підприємства. *Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія: Економіка*. Київ, 2014. Вип. 1. С. 161–171.

27. Левченко Н.М. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до діагностики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. №2. С. 114–117.

28. Манів З.О. Економіка підприємства: Навчальний посібник. Луцький. К.:Знання, 2015. 580 с.

29. Мельник О. Г. Фінансовий потенціал машинобудівного підприємства: сутність та індикатори оцінювання. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/304/1/08.pdf>

30. Нарощування фінансово-економічного потенціалу суб'єктів економічних відносин як основа поступального розвитку територіально-господарських систем: монографія / В. Левицький, С. Радинський, І. Кошкалда, А. Ряснянська та ін. ; за заг. ред. О. Панухник / ФОП Паляниця В. А. Тернопіль, 2021. 209 с.

31. Нонік В. В., Полчанов А. Ю. Фінансовий потенціал як економічна категорія. *Інвестиції: практика та досвід*. Київ, 2017. № 17. С. 5–9.

32. Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

33. Петренко С. Н. Контролінг : учеб. пособ. К.: Ника-Центр, Эльга, 2011. 328 с.

34. Русіна Ю.О., Полозук Ю.В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що на неї впливають. *Міжнародний науковий журнал. Секція: Економічні науки*. 2015. № 2. С. 91-94.

35. Селієвська Є. Р., Тарасенко І. О. Формування механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Київ, 2018. № 1 (2). С. 76–80.

36. Трідід О. М., Тижненко Л.О. Економіко-математичні моделі оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання: монографія. К. Каравела: УБС НБУ, 2015. 213 с.

37. Турчак В. В., Чижинська С. Д. Методика оцінки фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання. *Молодий вчений*. Херсон. 2014. № 8 (11). С. 49–52.

38. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2016. 430 с.

39. Фомин П.А., Старовойтов М.К. Особенности оценки потенциала промышленных предприятий. URL: http://www.cfin.ru/management/manufact//manufact_potential.shtml

40. Хринюк О. С., Бова В.А. Сутність фінансового потенціалу підприємства. *Актуальні проблеми економіки та управління*. 2017. №11. С. 1–9.

41. Шабатура Т. С., Лагодієнко Н. В. Методологічне забезпечення реалізації фінансового потенціалу підприємств аграрного виробництва. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 19. № 3. С. 101–106.

49. Школьник І. О., Боярко І.М., Сюркало Б.І. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2013. 267 с.

50. Юрків Р. Р. Формування фінансового потенціалу інвестиційної діяльності суб'єктів малого підприємництва в Україні. *Агросвіт*. Київ, 2021. № 13-14. С. 45–52.

51. Яловий Г.К., Бакеренко Н.П. Концептуальні підходи до визначення фінансової стійкості підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2016, вип. 18.5. С. 115-124.

52. Notra V. Innovation and investment vectors to ensure business development. *Management*. 2020. Iss. 2 (32). pp. 165–172.

ДОДАТКИ

Таблиця 1.1

Визначення суті «фінансовий потенціал підприємства»

Автор [джерело]	Визначення
Ресурсний підхід	
Безбородова Т.В.[1]	Фінансовий потенціал – сукупність фінансових ресурсів, що беруть участь у виробничо-господарській діяльності; він характеризується можливістю їх залучення для фінансування майбутньої діяльності і певних стратегічних напрямів розвитку підприємства
Васюренко В. А. [5]	Здатність ресурсів і резервів, залучених у виробництво або не залучених у даний момент, тобто авансованих, сукупних можливостей формувати та задовольняти потреби в товарах і послугах, оптимально використовуючи наявні ресурси, з огляду на умови й обмеження в рамках галузевої приналежності підприємства
Величко О. В. [6]	Сукупна здатність наявних у підприємства економічних ресурсів забезпечувати максимально можливе виробництво товарів і послуг
Гавва В.Н[7, с.190]	Фінансовий потенціал – це сукупність фінансових ресурсів, спрямованих на реалізацію і нарощування економічного потенціалу з метою максимізації прибутку
Дзюбенко О. М. [16]	Певний стан фінансових ресурсів і можливостей підприємства для досягнення тактичних і стратегічних цілей
Костирко А.Г. [21, с.76]	Фінансовий потенціал характеризує забезпеченість фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільність їх розміщення та ефективність використання
Петренко С.Н. [33, с.312]	Фінансовий потенціал – обсяг власних, позичених та залучених фінансових ресурсів підприємства, якими воно може розпоряджатися для здійснення поточних та перспективних витрат
Школьник І.О.[49, с.113]	Фінансовий потенціал – здатність до оптимізації фінансової системи із залучення та використання фінансових ресурсів
Яловий Г.К.[51, с.116]	Фінансовий потенціал – спроможність акумулювати фінансові ресурси за допомогою використання наявних дохідних джерел та формування сприятливого інвестиційного клімату завдяки застосуванню відповідних фінансових інструментів з метою забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку відповідної території.

Результативний підхід	
Докієнко Л.М. [17, с.77]	Фінансовий потенціал створює фундамент для трансформації наявного у підприємства ресурсного потенціалу в конкретні результати господарської діяльності підприємства
Ізмайлова К.В.[17]	Сукупність можливостей підприємства, які визначаються наявністю і організацією використання фінансових ресурсів
Ільїна К. [12]	Сукупність можливостей підприємства, які визначаються наявністю й організацією використання фінансових ресурсів
Ковальов В. В. [12]	Фінансовий потенціал створює фундамент для трансформації наявного у підприємства ресурсного потенціалу в конкретні результати господарської діяльності підприємства
Кузенко Т.Б. [25, с.125]	Фінансовий потенціал – це відносини, що виникають на підприємстві з приводу досягнення максимально можливого фінансового результату
Стецюк В. М. [12]	Сукупність фінансових ресурсів, з приводу яких на підприємстві виникають відповідні організаційно-економічні відносини, які в кінцевому рахунку спрямовані на забезпечення його високоефективного та прибуткового функціонування

АНОТАЦІЯ

Костиря А.О. Фінансовий потенціал підприємства та його вплив на інвестиційну привабливість. - Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття другого рівня вищої освіти «магістр» за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. – Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, Чернівці, 2023.

У кваліфікаційній роботі в першому розділі розкрито економічну суть фінансового потенціалу підприємства та його складових компонентів; виявлені фактори формування та використання фінансового потенціалу підприємства; охарактеризовані методи оцінювання ефективності фінансового потенціалу. У другому розділі роботи проаналізовано фінансове забезпечення діяльності підприємства; оцінені показники фінансового потенціалу товариства, прибутковість та рентабельність підприємства як запоруки його інвестиційної спроможності. У третьому розділі кваліфікаційної роботи проаналізовано розвиток методичних підходів до оцінювання фінансового потенціалу ТДВ «Чернівецький хімзавод»; обґрунтовано формування механізму покращення інвестиційної привабливості на підприємстві.

Ключові слова: фінансовий потенціал, фінансові ресурси, інвестиційний потенціал, фінансова стійкість, фінансовий стан.

SUMMARY

Kostyria A.O. The financial potential of the enterprise and its influence on investment attractiveness. - Manuscript. Qualification work for obtaining the second level of higher education "master" in specialty 072 - Finance, banking and insurance. - Chernivtsi National University named after Yu. Fedkovicha, Chernivtsi, 2023.

In the qualification work, the first chapter reveals the economic essence of the enterprise's financial potential and its constituent components; identified factors of formation and use of the enterprise's financial potential; characterized methods of assessing the effectiveness of financial potential. In the second section of the work, the financial support of the enterprise's activities is analyzed; estimated indicators of the company's financial potential, profitability and profitability of the enterprise as guarantees of its investment capacity. The third section of the qualification paper analyzes the development of methodological approaches to assessing the financial potential of the Chernivtsi Chemical Plant; the formation of a mechanism for improving the investment attractiveness of the enterprise is substantiated.

Keywords: financial potential, financial resources, investment potential, financial stability, financial condition.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

А.О. Костиря